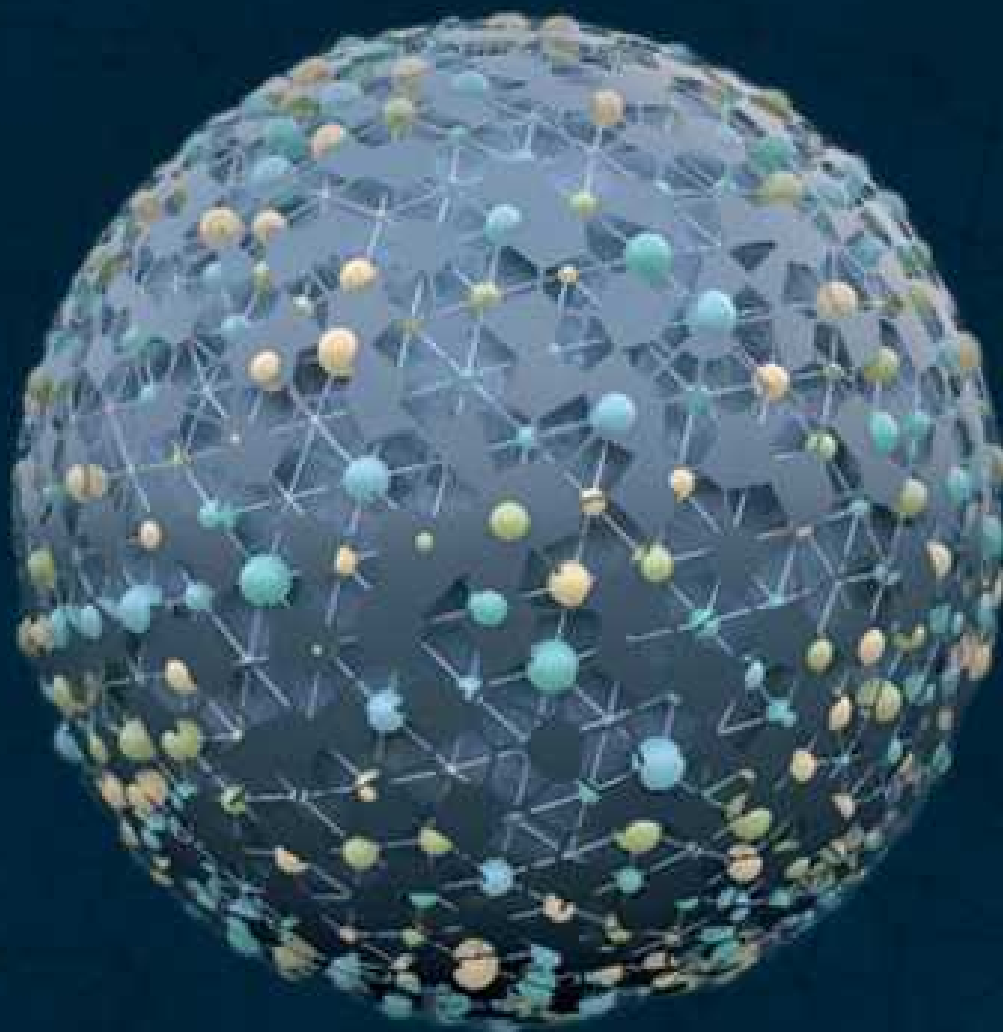

از انجمن علمی پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد ایران تا

انجمن علمی پارک‌های فناوری و سازمان‌های نوآوری ایران

I N N O V A T I O N
E C O S Y S T E M S

از انجمن علمی پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد ایران تا انجمن علمی پارک‌های فناوری و سازمان‌های نوآوری ایران

و منطبق‌تر با شرایط جاری تنظیم کنیم. خوشبختانه، مجمع عمومی انجمن با اکثریت آرا تغییرات پیشنهادی را پذیرفت. پیشنهادات جدید با همکاری دفتر انجمن‌های علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از نظر عدم مغایرت با قوانین بالادستی بررسی مجدد شد و با تغییرات اندکی تأیید گردید. گذر از انجمن علمی پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد ایران به سوی مأموریت‌های نوین با عنوان انجمن علمی پارک‌های فناوری و سازمان‌های نوآوری ایران فرصتی برای ورود علاقمندان و بازیگران متنوع دولتی و خصوصی فعال در زیست بوم نوآوری ایران به وجود آورد و خوشحالم با این گام بلند، انجمن هم پایدارتر شد و هم اکنون می‌تواند بیش از هر زمانی پاسخگوی نیاز مخاطبین قدیمی و نوظهور باشد.

تعجبی نخواهد بود اگر در فاصله زمانی بین تهیه این مطلب و چاپ آن با یک واژه جدید در زیست بوم نوآوری آشنا بشوم! حدود پنج سال قبل بود که شناخته شده ترین انجمن در این حوزه نام خود را از انجمن بین‌المللی پارک‌های فناوری به نام جدید انجمن بین‌المللی پارک‌های فناوری و نواحی نوآوری تغییر داد. این تغییر نه تنها در نام، بلکه در برنامه‌های این انجمن و اهدافی که دنبال می‌کند به‌طور ملموسی خود را نشان داد. انجمن پارک‌های فناوری آسیا نیز اگر چه تغییر در نام نداشت، اما در رویه‌ها و برنامه‌ها دگرگون شد. با درک موضوعات فوق و دغدغه‌ای که انجمن در تدوین برنامه کاری و رویه‌های پیش رو داشته، از اولین روزهای فعالیت هیأت مدیره منتخب، بر آن شدیم تا اساسنامه انجمن را که در زمان تدوین، در نوع خود بسیار کارآمد و مترقی تلقی می‌شد بازبینی کرده و آن را منعطفتر

هستند. سازمان‌های نوآوری که این روزها خودشان در حال تجربه دگرگونی‌های سریع هستند؛ در مقیاس سخت افزار و نرم افزار فضایی را به نام زیست نوآوری بوجود می‌آورند. تا حدود دو دهه گذشته و شاید کمتر از آن، وقتی صحبت از زیست بوم نوآوری می‌شد، ممکن بود بلافاصله فضای درونی سازمان‌هایی نظیر مرکز رشد و یا پارک علم و فناوری به ذهن متبادر شود، در حالی که از آن سال‌ها به این سو، تلقی ما از زیست بوم نوآوری تغییر کرده و بازیگران مختلفی در آن نقش ایفا می‌کنند. پارک‌های علم و فناوری، مراکز رشد، مراکز نوآوری، شتاب دهنده‌ها، سرمایه‌گذاران خطرپذیر، گروه‌های آموزشی و هسته‌های پژوهشی جدید دانشگاهی، نواحی نوآوری، مناطق نوآوری، کریدورهای فناوری، دفاتر انتقال فناوری، بروکرها و کارگزاران تخصصی فناوری، صندوق‌های خطرپذیر و ... مثال‌هایی از سازمان‌های نوآوری هستند که اغلب طی دهه گذشته به طور معنی‌داری در ایران شکل گرفته و فعالیت می‌کنند. جای

علی معتمدزادگان

رئیس هیأت مدیره انجمن
amotgan@yahoo.com

این روزها از هر سویی می‌شنویم که دنیا در حال تغییر است. به عبارتی دیگر باور تغییر محیط اطراف ما تقریباً برای همه پذیرفته شده، واضح و مبرهن است. این تغییرات سریع و پشت سرهم، خودزاییده نوآوری‌ها، اختراعات و ابداعات متنوعی هستند که هر روزه اتفاق می‌افتند و چهره زمین و نحوه زندگی در آن را لحظه به لحظه عوض می‌کنند. امروز دیگر هیچ چیز ثابت نیست و آنچه ثابت مانده خود اصل تغییر دائمی است. نوآوری‌هایی که در بستر جامعه در حال دگرگونی ارکان مختلف محیط اطراف ما هستند؛ اغلب توسط شرکت‌ها، استارت آپ‌ها و ایده‌پردازانی صورت می‌گیرند که مخاطب سازمان‌های نوآوری

دومین کنفرانس ملی انجمن علمی پارک‌های فناوری و سازمان‌های نوآوری ایران

عنوان:

"توسعه زیست‌بوم نوآوری؛ اجزا و فرآیندها"

محورهای فرعی:

- اشتغال، کارآفرینی و اقتصاد دانش بنیان؛
- چالش‌ها و فرصت‌ها؛
- همکاری دولت و بخش خصوصی؛
- تاب‌آوری در عبور از بحران‌ها؛
- اسناد توسعه، قوانین و برنامه‌ها؛
- تأمین خدمات و کارگزاران؛
- رسانه و تعاملات بین‌المللی؛
- تأمین سرمایه و صندوق‌های پژوهش و فناوری؛
- سازمان‌های نوآوری، مراکز نوآوری و شتابدهنده‌ها؛
- فناوری‌های حوزه سلامت؛
- شرکت‌های خلاق، فناوری و دانش بنیان.

۱۸ و ۱۹ آبان ماه ۱۴۰۱

پارک علم و فناوری گیلان

به صورت حضوری و مجازی

دومین کنفرانس ملی انجمن علمی پارک‌های فناوری و سازمان‌های نوآوری ایران
توسعه زیست‌بوم نوآوری، اجزا و فرآیندها

2nd National Conference Iran Association of Science Parks and Innovation Organizations (STPIA)

۱۸ و ۱۹ آبان ماه ۱۴۰۱
پارک علم و فناوری گیلان
ثبت نام و ارسال مقاله
www.stpia.ir

یادداشت

Notes

توسعه زیست‌بوم نوآوری، اجزا و فرآیندها

استارت‌آپی یکی از دستاوردهای مهم در حوزه زیست‌بوم نوآوری کشور محسوب می‌شود. همکاری دولت و بخش خصوصی، اسناد توسعه، قوانین و برنامه‌ها از یک سو و شتابدهنده‌ها از جمله موسسات مالی و سرمایه‌گذاری از سوی دیگر نقش مهمی در تولیدات فناوری بنیان برای بازار داخلی و حتی بازار خارجی را برعهده دارند توسعه فعالیت‌های انجمن علمی پارک‌های فناوری و سازمان‌های نوآوری ایران، با ارائه راه‌کارها و زیرساخت‌های لازم از یک سو و ورود بخش خصوصی به این عرصه با سرمایه‌گذاری، مدیریت منابع انسانی و تولید کار و محصول از سوی دیگر مسیر برد-برد را در این زیست‌بوم فراهم می‌نماید.

عنوان یک نهاد در عرصه فناوری در شکل‌گیری این پدیده اثر قابل توجهی خواهند داشت. انجمن علمی پارک‌های فناوری و سازمان‌های نوآوری ایران در مسیر مدیریت و راهبری زیست‌بوم نوآوری، بر مبنای توسعه همه‌جانبه زیست‌بوم نوآوری کشور، دومین کنفرانس ملی را با محوریت توسعه متوازن نوآوری در تمام استان‌های کشور، برنامه‌ریزی نموده است. برنامه‌های این کنفرانس با هدف تلاش برای ورود نقش‌آفرینان بالقوه اکوسیستم نوآوری و ترویج فرهنگ آن و کمک به ایجاد و رشد استارت‌آپ‌های پایدار در کشور پایه‌گذاری شده است؛ که این برنامه‌ها به گسترش فعالیت‌ها در حوزه‌های مختلف فناوری به ویژه حوزه‌های اولویت‌دار کشور منجر خواهد شد.

توسعه مدل‌های بومی اکوسیستم نوآوری متناسب با شرایط فرهنگی و کسب و کار و ظرفیت‌های هر استان، دستاوردهای مهمی از جمله اشتغالزایی دانش‌آموختگان و نخبگان کشور و در نهایت ایجاد کسب و کارهایی با شاخص‌های رشد و ارزش افزوده‌های بالا را فراهم می‌نماید.

ورود نقش‌آفرینان بزرگی همچون بانک‌ها، صندوق‌های و شرکت‌های سرمایه‌گذار، صنایع و مجموعه‌های دولتی به عرصه فعالیت‌های

نوآوری در فناوری نقش چشمگیری را در اقتصاد جهانی بازی می‌کند و کشورها در راستای توسعه اقتصادی خود علاوه بر توجه به منابع اقتصادی موجود، به دنبال ایجاد، رشد و توسعه زیست‌بوم نوآوری هستند. به گونه‌ای که بسیاری بر این باورند که نوآوری تعیین‌کننده‌ترین عامل موفقیت و رشد مناطق و در نهایت توسعه ملی است.

منابع انسانی، اگر به صورت مناسب سازماندهی شوند، می‌تواند یک فرصت برای توسعه زیست‌بوم فناوری و نوآوری کشور محسوب شوند. در صورت تشکیل یک زیست‌بوم پویا می‌توان به حل مشکلاتی از قبیل بیکاری، معضلات اجتماعی، وابستگی افراطی به واردات امیدوار بود.

زمانی می‌توان شاهد اثربخشی زیست‌بوم نوآوری و فناوری در توسعه اقتصادی ملی بود که ایجاد و توسعه این زیرساخت در قالب یک استراتژی مشخص و توسط یک نهاد آشنا به ادبیات فناوری و نوآوری انجام گیرد.

با شناخت دقیق ابعاد، اجزاء و فرآیندهای این پدیده، می‌توان زیست‌بوم نوآوری را در سطح ملی و منطقه‌ای توسعه داد و بومی‌سازی فناوری را بوجود آورد، در این بین دانش و تجربه پارک‌های فناوری و سازمان‌های نوآوری ایران به

علی باستی

دبیر اجرایی دومین کنفرانس ملی و رئیس پارک علم و فناوری گیلان

در سال‌های اخیر ضرورت توجه بیشتر به رویکردهای مبتنی بر اقتصاد دانش بنیان و تکیه بر منابع انسانی و دانشی برای تحقق اهداف ملی کشور، به شدت احساس می‌شود. در حال حاضر در نقطه‌ای هستیم که سیاست‌گذاری علمی، فناوری و نوآوری در سطح ملی و نیز منطقه‌ای باید در راستای ارتقای توانمندی کشور و در جهت خلق ثروت از دانش باشد. با این پیش فرض، توسعه زیست‌بوم نوآوری در جامعه باید هدف اصلی سیاست‌های نوآوری و فناوری کشور باشد. به عبارت دیگر با تأکید بر توسعه اکوسیستم نوآوری می‌توان مهمترین موضوعات راهبردی سیاست‌گذاری فناوری و نوآوری کشور را بر اساس نیازهای کشور و جامعه با هدف تکمیل زنجیره تولید علم تا خلق ثروت، مشخص کرد.

کریدورهای علم و فناوری یکی از زیرساخت‌های توسعه اقتصاد دانش محور است. رقابت اقتصادی امروزه در بین کشورهای نیازمند ارتقاء فناوری‌های نوین می‌باشد. از طرفی

یادداشت

Notes

مالکیت در پارک‌های علم و فناوری

پرننگ‌تر می‌شود.

این تفاوت اساسی در نظام مالکیتی یک پارک علم و فناوری دولتی با یک دانشگاه یا مؤسسه پژوهشی دولتی است که چارچوب‌های حاکمیتی، مالکیتی و مدیریتی این دو دستگاه اجرایی دولتی را متفاوت می‌سازد. اگر چه قابل تصور است که دولت جمهوری اسلامی با در نظر گرفتن ملاحظات و مصالح یک دانشگاه و یا مؤسسه پژوهشی دولتی به نام رامنحل کند، این اقدام در مورد یک پارک علم و فناوری دولتی، حتی کوچک، که اولین سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در آن صورت گرفته است به این راحتی‌ها متصور نیست. در یک کلام ساختار مالکیتی پارک‌های علم و فناوری دولتی کشور با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در توسعه فیزیکی پارک از یک مجموعه صد در صد دولتی خارج شده و به مجموعه‌ای تبدیل می‌شود که سهم و حقوق مالکانه دولت رفته رفته کاهش یافته و در مقابل حقوق و سهم مالکانه بخش خصوصی افزایش پیدا می‌کند.

از منظر مالکیتی، چارچوب و منطق حاکم بر یک پارک علم و فناوری، چارچوب و منطق حاکم بر یک شهرک صنعتی یا یک منطقه ویژه اقتصادی دولتی است. طبیعی است که این تغییر در چارچوب و منطق مالکیت یک پارک علم و فناوری در بستر زمان، مدیریت شده یا مدیریت نشده، مدون شده یا مدون نشده منجر به تغییر در چارچوب و منطق حاکم بر حکمرانی و مدیریت پارک‌ها خواهد شد که اجازه می‌خواهد در این نوشتار به آن ورود نکنیم.

کلام آخر خودم را به این اختصاص می‌دهم که حوزه زیرساخت‌های توسعه فناوری تا زمانی که به نقطه جذاب بودن اقتصادی برای بخش خصوصی نرسیده باشد نباید انتظار ورود سرمایه‌های بخش خصوصی به این حوزه را داشت. این واقعیت از یک سو و تفاوت‌های ماهوی چارچوب‌های حاکم بر سه گانه حاکمیت، مالکیت و مدیریت پارک‌های علم و فناوری، از دید من رافع دغدغه برنامه‌ریزان و فعالان عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی خواهد بود. تارسیدن به نقطه ورود فعال و معنادار بخش خصوصی در توسعه زیرساخت‌های فناوری و نوآوری، ضرورت دارد پارک‌های علم و فناوری دولتی، مبتنی بر حقوق مالکانه بخش خصوصی در پارک، سازوکارهای دیده شدن و حضور بخش خصوصی را در نظامات حکمرانی و مدیریتی پارک هم پیش‌بینی کنند.

خوشبختانه نظام و ساختار بنگاهی و هیأت امنایی پارک‌های علم و فناوری این اجازه را می‌دهد.

اجازه دهیم یک مقایسه‌ای داشته باشیم بین یک دانشگاه دولتی و یک پارک علم و فناوری دولتی، بطور مثال وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. ابتدا به ساکن به نظر می‌رسد که با دو سازمان روبرو هستیم که مأموریت و ساختار خاص خود را دارند، اما از منظر ماهیت حقوقی و سه گانه مالکیت، حاکمیت و مدیریت یکسان هستند و هر دو در زمره دستگاه‌های اجرایی دولتی محسوب می‌شوند. به منظور تفاوت ماهوی این دو دستگاه و تفاوت زیربنایی مالکیت و به تبع آن حکمرانی و در ادامه مدیریت این دو دستگاه، یک نکته ساده را طرح می‌کنم، آیا وزارت علوم به عنوان مؤسس و دستگاه اجرایی ملی مادر این دو سازمان می‌تواند همانطور که در مورد توقف کار، ادغام یا انحلال دانشگاه مورد بحث تصمیم می‌گیرد در مورد یک پارک علم و فناوری تصمیم بگیرد؟

به کرات می‌شنویم فلان دانشگاه یا مؤسسه پژوهشی وابسته به وزارت عتف یا سایر وزارت‌خانه‌ها با تصمیم دستگاه مادر یا با الزام شورای عالی اداری کشور منحل یا ادغام شدند. بطور مثال در سال ۱۳۸۱، شعب استانی سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران از این سازمان منفک و تبدیل به مجموعه‌ای از پارک‌های علم و فناوری جدید و یا در پارک‌های علم و فناوری موجود ادغام شدند. آیا چنین تصمیمی را امروز می‌توان بطور مثال برای پارک علم و فناوری خراسان رضوی یا شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان گرفت و بطور مثال آن را منحل کرد؟ بدیهی است که پاسخ این سؤال منفی است و ریشه اصلی این پاسخ منفی در ساختار مالکیتی شکل گرفته در این دو مجموعه است.

اگر چه در مقام شروع نظام مالکیت در اکثریت قریب به اتفاق پارک‌های علم و فناوری، حکایت از مالکیت صد در صدی پارک و اجاره‌نشینی شرکت‌های عضو دارد اما در مسیر زمان با ورود پارک‌های علم و فناوری به عرصه آماده‌سازی زیرساخت‌ها برای سرمایه‌گذاری شرکت‌ها در توسعه فضاهای کالبدی مورد نیاز خود و واگذاری اراضی برای ساخت و ساز فضاهای کاری توسط مؤسسات، این چارچوب بهم خورده و پارک‌های علم و فناوری وارد مرحله جدیدی از نظام مالکیتی می‌شوند. این تغییر در نظام مالکیت مستقل از واگذاری مالکانه یا اذن انتفاع بلندمدت، بطور مثال ۹۹ ساله یا کمتر از آن، دارد. ریشه این بحث سرمایه‌گذاری مؤسسات و شرکت‌های خصوصی در عرصه است که حقوق مالکانه‌ای را برای آنها ایجاد و ایجاب می‌کند که نه تنها قابل نادیده گرفتن نیست، بلکه با گسترش این سرمایه‌گذاری پرننگ‌تر و

مهدی کشمیری

عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی اصفهان و عضو هیات عامل صندوق نوآوری و شکوفایی

با ورود ۴ پارک علم و فناوری وابسته به وزارت‌خانه‌های اجرایی - اقتصادی؛ ارتباطات و فناوری اطلاعات، نفت، جهاد کشاورزی و نیرو به مجموعه پارک‌های علم و فناوری در حال حاضر ۴۹ پارک علم و فناوری مجوز خود را خود را از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی دریافت کرده‌اند. از این ۴۹ پارک، ۴۴ پارک وابسته به دستگاه‌ها، دانشگاه‌ها و یا مراکز پژوهشی دولتی هستند و ۴ پارک وابسته به دانشگاه یا نهاد عمومی و یک پارک وابسته به بخش خصوصی است. به عبارت دیگر با مجوز شورای گسترش ۴۴ پارک با هویت حقوقی دولتی تشکیل شده‌اند. البته اگر به سازوکارها و ساختار جهاد دانشگاهی و دانشگاه آزاد، دو نهاد عمومی مؤسس آن ۴ پارک وابسته به نهادهای عمومی نیز نگاه کنیم، از منظر موضوع مورد بحث این نوشته خیلی رفتاری متفاوت با پارک‌های علم و فناوری دیده نمی‌شود و عملاً در محدوده بحث مالکیت این ۴۸ پارک مشابه هستند.

سؤال جدی که اینجا پیش می‌آید این است که آیا با تأسیس یک پارک دولتی؛ دولت و کشور در مسیر تأسیس یک نهاد دولتی دیگر مانند تمامی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی دولتی قدم برداشته است و به توسعه ساختارهای دولتی و تصدی‌گری و مالکیت بیشتر دولت دامن زده است؟ سوالی که ذهن دغدغه‌مند برنامه‌ریزان و فعالان عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی را به خود مشغول کرده است. اجازه می‌خواهم وارد بحث سیاستی ضرورت و مصلحت تأسیس پارک دولتی یا خصوصی نشویم و این بحث را به فرصتی دیگر واگذار کنیم و به این یک جمله بسنده کنیم که تشویق و پشتیبانی بخش خصوصی برای ورود به تأسیس و اداره پارک‌های علم و فناوری یک سیاست درست است. فارغ از این بحث تعمیق در عنصر مالکیت در پارک‌های علم و فناوری و حقوق مالکانه در آنها، پاسخ پرننگ منفی را به سوال و دغدغه طرح شده می‌دهد.

یادداشت

Notes

دکتر احمد میرفضالیان

داروساز و متخصص داروسازی صنعتی (مؤسس و رئیس هیات مدیره شرکت داروسازی دانش و درمان تبسم)
Email: amirfazaalian@gmail.com
Instagram: @tabassomco

تولید قراردادی دارو:

فرصتی برای توسعه فناوری‌های حوزه سلامت

بسیاری از افراد و شرکت‌ها در حوزه فناوری و داروسازی به موضوعاتی علاقمند می‌شوند یا برخورد می‌کنند که بر اساس بررسی‌های امکان‌سنجی، فروش خوبی در بازار مصرف خواهند داشت. در سال‌های دور، چنین فردی مجبور بود تمامی امکانات فنی و تجهیزات را تهیه کند؛ لذا بدین ترتیب علاوه بر اینکه زمان زیادی از دست می‌رفت، ممکن بود هزینه‌های نتیجه‌امکان‌سنجی را نیز تحت‌الشعاع قرار دهد. به همین دلیل، امروزه در کشورهای مختلف و از جمله ایران تولید قراردادی با استفاده از ظرفیت خالی شرکت‌های تولیدی هم طرفدار زیادی پیدا کرده است. بسیاری از شرکت‌های دارویی که محصولات آن‌ها را در قفسه داروخانه‌های مختلف می‌بینیم، اصولاً کارخانه تولیدی ندارند و با کارخانه‌ی تولید دارویی که شرایط مورد نظر سازمان غذا و دارو را دارا باشد؛ قرارداد تولیدی بسته‌اند. بدین ترتیب، شرکت دارای کارخانه از دستگاه‌ها و فضای موجود استفاده بهینه نموده و درآمدهایی می‌کند و شرکت دارویی کوچک‌تر که معمولاً ایده و نوآوری دارویی دارد؛ نیاز به تحمل هزینه‌های سرسام‌آور تأسیس کارخانه ندارد. لازم به ذکر است که برای دریافت پروانه تولید دارو، شرکت نوآور می‌باید مدارک لازم را به همراه نسخه قرارداد با شرکت دارای کارخانه و تجهیزات و خط تولید دارویی مناسب به سازمان غذا و دارو تحویل دهد، بنابراین، پروانه محصول برای همان شرکت صادر خواهد شد. امروزه بسیاری از شرکت‌های تولید دارو و مکمل در ایران و جهان به این شکل محصول دارویی خود را به بازار مصرف عرضه می‌کنند. این رویه علاوه بر صرفه‌جویی بسیار زیاد از نظر هزینه و زمان، موجب دسترسی سریع مصرف‌کنندگان محصولات دارویی، طبیعی، مکمل، ملزومات و تجهیزات دارویی و پزشکی خواهد شد. شرکتی که تولید قراردادی انجام می‌دهد (و فاقد کارخانه است) باید دارای واحدهایی زیر نظر مسئول فنی (رگولاتوری و نظارت تولید) منسجم و قوی باشد تا بتواند بر عملیات تولید در شرکت سازنده نظارت کافی داشته باشد؛ ولی لزومی به داشتن واحدهایی از جمله انبارداری، تولید و قسمت فنی نمی‌باشد. حتی شرکت‌هایی هم که دارای کارخانه تولیدی هستند برای تولید برخی از محصولات خود از این روش در کارخانه‌های دیگر استفاده می‌کنند. عبارتی برای سازمان غذا و دارو مالکیت کارخانه از الزامات تولید محسوب نمی‌شود؛ بلکه داشتن روش‌های منسجم نظارت بر تولید، کنترل و تضمین کیفیت محصولات از ضروریات تولید دارو است؛ چه برای شرکت‌های دارای کارخانه و چه فاقد کارخانه (تولید قراردادی). امید است این متن کاربردی بتواند موجب افزایش تولید توسط همه فناوران به خصوص در حوزه سلامت گردد.

مقاله

Article

مقایسه اعتبارات پارک‌های علم و فناوری کشور و بودجه عمومی دولت در دو دهه گذشته

بودجه عمومی دولت در دهه نود، نرخ رشد سالانه اعتبارات پارک‌های علم و فناوری همواره با افزایش‌های بیشتری نسبت به بودجه عمومی دولت همراه بوده است.

همانگونه که ملاحظه می‌شود، با وجود آن که پارک‌های علم و فناوری در زمره موارد حاکمیتی، نظیر دفاع، امنیت و آموزش عمومی که دولت‌ها بر اساس قانون اساسی ملزم به تأمین اعتبار آنها هستند، قرار ندارند و علی‌رغم محدودیت‌های

افزایش بوده به گونه‌ای که از ۴۰٫۱ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۴۶٫۳ درصد در سال ۱۳۹۰ و ۶۳٫۶ درصد در سال ۱۴۰۰ رسیده است.

اعتباراتی که از محل درآمدهای اختصاصی پارک‌ها حاصل می‌شود در دهه هشتاد با رشد سالانه ۶۹٫۴ درصد همراه بوده، لیکن نرخ رشد مزبور با کاهش حدود یک سوم معادل ۲۴٫۷ درصد در دهه نود بوده است. از آنجا که انتظار می‌رود فعالیت‌های پارک‌های علم و فناوری با درآمدهای زایشی صورت گیرد، اهتمام بیشتر در این زمینه ضروری است.

فعالیت‌های عمرانی پارک‌ها در دهه هشتاد، که مقارن با وضعیت مناسب درآمدهای ارزی و ریالی دولت بوده، با شتاب زیادی صورت گرفته و با نرخ رشد سالانه ۳۶٫۳ درصد در این دهه افزایش یافته است. نرخ رشد مزبور در دهه نود معادل ۲۷٫۳ بوده و علی‌رغم حفظ روند افزایشی اعتبارات عمرانی، از نرخ رشد سالانه پایین‌تری نسبت به سالهای دهه قبل برخوردار بوده است.

مقایسه مجموع اعتبارات پارک‌های علم و فناوری با اعتبارات بودجه عمومی دولت در دو دهه گذشته، نشان‌دهنده توجه ویژه دست‌اندرکاران به پارک‌های علم و فناوری است. در حالی که اعتبارات بودجه عمومی دولت با نرخ رشد سالانه ۲۳٫۹ درصد در دهه هشتاد همراه بوده، نرخ رشد فوق در مورد اعتبارات پارک‌های علم و فناوری بیش از دو برابر و معادل ۴۸٫۹ درصد بوده است. علی‌رغم آنکه نرخ رشد سالانه اعتبارات بودجه عمومی دولت در دهه نود افزایشی نسبت به دهه هشتاد نداشته، نرخ رشد مزبور در مورد پارک‌های علم و فناوری با رشد ۳۰٫۸ درصدی همراه بوده است. فزونی نرخ رشد سالانه اعتبارات هزینه‌ای، اختصاصی و عمرانی پارک‌های علم و فناوری نسبت به نرخ رشد سالانه اعتبارات بودجه عمومی دولت در دهه هشتاد به ترتیب معادل ۲۶٫۹ درصد، ۴۸٫۷ درصد و ۱۱ درصد بوده است. ارقام متناظر فوق در دهه نود به ترتیب معادل ۸٫۸ درصد، ۴٫۴ درصد و ۹٫۷ درصد بوده است.

فربیا فهیم بیحایی

معاون هزینه‌های امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری سازمان برنامه و بودجه

امروزه به پارک‌های علم و فناوری به عنوان راه حلی برای توسعه فناوری، ایجاد شغل و توسعه کسب و کارهای جدید نگاه می‌شود. پارک‌های علم و فناوری همچنین به عنوان مکانیسمی برای ترویج و ترغیب نوآوری و توسعه پایدار منطقه‌ای معرفی شده‌اند، از این رو به طور قابل ملاحظه‌ای مورد توجه دولت‌ها در سرتاسر جهان قرار دارند. ایده ایجاد پارک‌های علم و فناوری در ایران نیز از دو دهه پیش بسط و گسترش یافته و مورد استقبال قرار گرفت. حمایت از ایجاد و گسترش پارک‌ها به عنوان یک راه کار جدی در توسعه فناوری و اقتصادی کشور مطرح می‌باشد. با توجه به این امر، وضعیت اعتبارات پارک‌های علم و فناوری در دو دهه کشور در این نوشته مورد بررسی قرار گرفته است.

اعتبارات پارک‌های علم و فناوری در قوانین بودجه سنوالتی در سه طبقه بندی عمده، هزینه‌ای، اختصاصی و عمرانی (تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) منظور می‌گردد. اعتبارات هزینه‌ای عمدتاً مشتمل بر هزینه‌های پرسنلی، هزینه نگهداشت سطح فعالیت‌ها و استفاده از کالاها و خدمات (همه کالاها و خدمات استفاده شده در عملیات اجرایی پارک‌ها) می‌شود. اعتبارات اختصاصی شامل درآمدهایی است که توسط پارک‌ها حاصل شده و به موجب قانون برای مصارف خاصی منظور می‌شود. اعتبارات عمرانی (تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) نیز برای احداث فضاهای فیزیکی شامل فضاهای اداری، آزمایشگاهی، کارگاهی و محل استقرار واحدهای فناوری و تعمیر و تجهیز فضاهای موجود استفاده می‌شود.

پارک‌های علم و فناوری علاوه بر اعتبارات مندرج در ردیف‌های بودجه‌ای مربوط به خود در قوانین بودجه سنوالتی، از اعتبارات متمرکز معاونت علمی و فناوری رییس جمهور و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز برخوردار می‌شوند. اعتبارات مندرج در این نوشته تمامی موارد فوق را در بر می‌گیرد.

مجموع اعتبارات مصوب پارک‌های علم و فناوری با رشد قابل توجه سالانه ۴۸٫۹ درصد از ۱۵٫۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۰ به ۸۳۶٫۲ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۹ بالغ گردیده است. نرخ رشد مزبور در دهه ۱۳۹۰-۱۴۰۰ معادل ۳۰٫۸ درصد بوده و مجموع اعتبارات فوق معادل ۱۲۲۵۸٫۵ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۰ می‌باشد (جداول یک و دو).

بررسی اعتبارات پارک‌های علم و فناوری به تفکیک انواع اعتبارات نشان می‌دهد که بیشترین سهم از اعتبارات پارک‌ها مربوط به اعتبارات هزینه‌ای است که با رشد سالانه ۵۰٫۹ درصد در دهه هشتاد (۱۳۸۰-۱۳۹۰) و ۳۵ درصد در دهه نود (۱۳۹۰-۱۴۰۰) همراه بوده است. سهم اعتبارات هزینه‌ای از مجموع اعتبارات پارک‌ها در طی دو دهه مورد بررسی به طور مداوم در حال

جدول ۱، مقایسه اعتبارات مصوب بودجه عمومی دولت با اعتبارات پارک‌های علم و فناوری در سال‌های ۱۳۸۰، ۱۳۹۰ و ۱۴۰۰ (میلیارد ریال)

سال	عنوان	بودجه عمومی دولت	پارک‌های علم و فناوری
۱۳۸۰	اعتبارات هزینه‌ای	۱۰۴۵۳۸	۶/۳
	اعتبارات اختصاصی	۲۳۱۱۲	۱/۴
	اعتبارات عمرانی	۳۶۶۱۷	۸
	جمع	۱۶۴۲۶۷	۱۵/۷
۱۳۹۰	اعتبارات هزینه‌ای	۸۹۷۹۲۰/۷	۳۸۶/۸
	اعتبارات اختصاصی	۱۵۱۳۵۵	۲۷۲/۱
	اعتبارات عمرانی	۳۴۹۷۴۹/۴	۱۷۷/۳
	جمع	۱۳۹۹۰۲۵/۱	۸۳۶/۲
۱۴۰۰	اعتبارات هزینه‌ای	۹۱۸۹۱۶۳/۸	۷۷۹۷/۵
	اعتبارات اختصاصی	۹۵۸۴۹۰	۲۴۷۵/۳
	اعتبارات عمرانی	۱۷۶۲۶۴۵/۵	۱۹۸۵/۷
	جمع	۱۱۹۱۰۲۹۹/۳	۱۲۲۵۸/۵

جدول ۲، مقایسه رشد سالانه اعتبارات مصوب بودجه عمومی دولت با اعتبارات پارک‌های علم و فناوری در سال‌های ۱۳۸۰، ۱۳۹۰ و ۱۴۰۰ (درصد)

عنوان	سال	رشد سالانه اعتبارات مصوب بودجه عمومی دولت	رشد سالانه اعتبارات مصوب پارک‌های علم و فناوری
اعتبارات هزینه‌ای	۱۳۸۰-۱۳۹۰	۲۴/۰	۵۰/۹
	۱۳۹۰-۱۴۰۰	۲۶/۲	۳۵/۰
اعتبارات اختصاصی	۱۳۸۰-۱۳۹۰	۲۰/۷	۶۹/۴
	۱۳۹۰-۱۴۰۰	۲۰/۳	۲۴/۷
اعتبارات عمرانی	۱۳۸۰-۱۳۹۰	۲۵/۳	۳۶/۳
	۱۳۹۰-۱۴۰۰	۱۷/۶	۲۷/۳
جمع اعتبارات	۱۳۸۰-۱۳۹۰	۲۳/۹	۴۸/۹
	۱۳۹۰-۱۴۰۰	۲۳/۹	۳۰/۸

چالش‌های صندوق‌های پژوهش و فناوری در توسعه پایدار زیست بوم نوآوری

سید جعفر هاشمی

مدیر عامل صندوق پژوهش و فناوری مازندران و دانشیار دپارتمان بیوسیتیم دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری

چکیده:

در تقسیم بندی شاخص رقابت پذیری جهانی، جمهوری اسلامی ایران بعنوان کشور توسعه نیافته و در فاز اول توسعه قرار دارد و با تکیه بر اقتصاد متکی بر منابع طبیعی سعی می‌کند با تدارک تمهیداتی از این نوع اقتصاد خارج و به فاز اقتصاد کارآیی محور وارد گردد. جهت حرکت به سمت رشد پایدار در اقتصاد باید از اقتصاد کارآیی محور عبور و یا بازده و راندمان این نوع اقتصاد را با استفاده از نوآوری و فناوری‌های نوین تغییر داد. از بهترین مظاهر و مؤثرترین مؤلفه‌های این تغییر، توجه و رشد شرکت‌های دانش بنیان هستند که می‌توانند اقتصاد مقاومتی را پایدارتر کنند. همواره توسعه پایدار در گرو فناوری نوین بوده و توجه به حمایت و تأمین منابع مالی برای شرکت‌های فناور باعث حفظ و تداوم رشد آنها در چرخه رقابت می‌گردد. این منابع می‌بایست در نظام پولی کشور توسط بانک‌ها تأمین گردد. ریسکی بودن حمایت، عدم شناخت از سرمایه فکری بعنوان اموال منقول، تمرکز بر سود بانکی منجر به ناکارآمدی بانک‌ها در وارد شدن به جریان نوآوری در رشد و توسعه اقتصادی کشور می‌گردد. صندوق نوآوری و شکوفایی و صندوق‌های پژوهش و فناوری بر اساس نقاط قوت و ضعف موجود در نظام مالی، بهره‌برداری از فرصت‌ها و مقابله با تهدیدات و تسهیل در روند رشد و توسعه شرکت‌های فناور در کشور ایجاد گردید. با توجه به وظایفی که بر عهده صندوق‌ها قرار گرفت حاشیه‌ها و چالش‌هایی هم بر آن مترتب می‌باشد که اگر به خوبی توجه نشود این نهادها مالی را در مسیر گذر کرده بانک‌ها قرار می‌دهد. چالش‌هایی همانند تمرکز مالی در مرکز، سهام‌داری در سرمایه‌گذاری، افزایش بروکراسی، درک تفاوت سرمایه‌گذاری در اشل شرکت‌ها و عدم حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در صندوق‌های پژوهش و فناوری را می‌توان نام برد.

مقدمه:

بر اساس گزارش شاخص رقابت پذیری جهانی، کشورهای جهان بر اساس استقرار در فازهای مختلف توسعه شامل فاز توسعه مبتنی بر منابع یا Factor-Driven، فاز توسعه کارآیی محور یا Efficiency Driven و نهایتاً فاز توسعه نوآوری محور یا Innovation Driven به ترتیب به کشورهای توسعه نیافته، کشورهای در حال توسعه و نهایتاً اقتصادهای پیشرفته یا دانش بنیان تقسیم بندی می‌شوند. کشورهای توسعه نیافته عمدتاً کشورهای هستند که در فاز اول توسعه قرار دارند و مشخصه اصلی اقتصاد آنها اتکا به اقتصاد متکی بر منابع طبیعی است. نمونه واقعی این کشورها جمهوری اسلامی ایران است؛ که سعی می‌کنند با تدارک تمهیداتی از این نوع اقتصاد خارج و به فاز بعدی اقتصادی که فاز اقتصاد کارآیی محور است، گذر کنند.

در اقتصاد کارآیی محور و اقتصادهای پیشرفته نوآوری محور دستیابی به رشد پایدار می‌باشد. رهبر معظم انقلاب شرکت‌های دانش بنیان را عاملی کلیدی و یکی از بهترین مظاهر و مؤثرترین مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی دانسته که می‌توانند اقتصاد مقاومتی را پایدارتر کنند. بی‌شک مهم‌ترین عامل اثرگذار در تقویت کارآفرینی و دستیابی به اقتصاد دانش بنیان توسعه نظام تأمین مالی کارآفرینی است. معمولاً افراد و نهادهای متعددی در تأمین مالی کارآفرینی ایفای نقش می‌کنند که بر حسب ریسک پذیری در طبقات متعددی قرار می‌گیرند. از جمله مهم‌ترین آنها شرکت‌های Venture Capital، شرکت‌های سرمایه‌گذاری مشترک، صندوق نوآوری و شکوفایی و بانک‌ها اشاره کرد.

حمایت‌ها در توسعه پایدار یکی از شاخص‌های توسعه پایدار، تأمین منابع مالی شرکت‌ها می‌باشد طبیعی است که این منابع می‌بایست توسط نظام پولی کشور که مهم‌ترین آن بانک‌ها هستند تأمین گردد. یکی از فاکتورهای اساسی در فرآیند راستی آزمایی دقیق بانک‌ها فاکتور ریسک است. در فرآیند غربالگری دقیق پروژه‌های دانش بنیان، ریسکی بودن و عدم قطعیت جریانات نقدی پروژه‌های

دانش بنیان مخصوصاً در فازهای اولیه توسعه آنها را از منظر بانک‌ها فاقد قابلیت‌های بانکی (Bankability) دانسته، بنابراین اعطای تسهیلات از سوی شبکه بانکی به این پروژه‌ها به دلیل وجود الزامات نظارتی تقریباً غیرممکن است. منشاء این ناآشنایی بانک‌ها نسبت به شرکت‌های نوپا و دانش بنیان را می‌توان در موارد ذیل جستجو کرد:

- عدم به روز بودن بانک در نظام سرمایه‌گذاری جدید مبتنی بر اقتصاد دانش بنیان
- تعریف بانک‌ها از سرمایه فقط بر اساس اموال منقول و عدم شناخت سرمایه فکری
- عدم وجود قوانین در جهت شناخت و جایگزینی ایده و تکنولوژی به عنوان سرمایه
- ریسکی بودن و عدم قطعیت جریانات نقدی در شرکت‌های دانش بنیان
- تمرکز زیاد بر سود بانکی در برابر منافع اجتماعی و اقتصادی پروژه برای جامعه

جهت به رسمیت شناختن بهتر شرکت‌های دانش بنیان و فن آور توسط مؤسسات مالی و بانک‌ها، نیاز به ایجاد عزم جدی و قانون گذاری صحیح برای ورود دیگر وزار تخانه‌ها و نهاد‌های

مرتبط می‌باشد. در سال ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی با تصویب و اجرای اصل یکصد و بیست و سوم (۱۲۳) و نیز اصل ۴۴ قانون اساسی، وارد فاز جدیدی از اقتصاد بر مبنای نوآوری شد. مطابق ماده ۱۵ این قانون در راستای تحقق اقتصاد دانش بنیان و فناور محور، نهادی مالی به نام صندوق نوآوری و شکوفایی با سرمایه اولیه ۳۰ هزار میلیارد ریال تشکیل و مقرر شد سالیانه نیم درصد از منابع بودجه عمومی کشور نیز به آن اختصاص یابد. این شکل گیری بر اساس شناسایی نقاط قوت و ضعف موجود در نظام مالی - حمایتی و بهره‌برداری از فرصت‌ها و مقابله با تهدیدات در شرایط کنونی با هدف ایجاد حداکثر منافع اجتماعی برای جامعه و حداقل منافع اقتصادی برای صندوق تحت عنوان صندوق نوآوری و شکوفایی کشور و صندوق‌های پژوهش و فناوری در استان‌ها انجام گردید. ایجاد این صندوق‌ها نتیجه ناکارآمدی بانک‌ها در شناخت، بروزرسانی و چگونگی تسهیل در روند رشد و توسعه شرکت‌های فناور و خلاق در عصر حاضر می‌باشد. این صندوق‌ها قابلیت ارائه خدمات در تمام مراحل از ایده تا ورود و فروش در بازار همراه صاحبان ایده و شرکت‌های فناور می‌باشند. واضح است که وجود این صندوق‌ها با این حجم سرمایه و لحاظ کردن نقش دولت به عنوان هدایتگر و سیاست‌گذار امر نوآوری و نوآوری می‌تواند در مرحله عبور از فاز کارآیی محور به فاز نوآوری محور نقش بسیار مهمی را ایفا نمایند.

علیرغم وظایف خوبی که بر عهده صندوق‌ها قرار گرفت حاشیه‌ها و چالش‌هایی هم در این صندوق‌ها وجود دارد که اگر به موقع رفع نگردد آنها را در مسیر گذر کرده بانک‌ها قرار می‌دهد. اعم این چالش‌ها را می‌توان به تمرکز مالی در مرکز، سهام‌داری در سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاری ریسک پذیر، افزایش بروکراسی، درک تفاوت سرمایه‌گذاری در Start up با Scale up و عدم حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در صندوق‌های پژوهش و فناوری نام برد که به تفکیک در ذیل به بحث می‌پردازیم.

مقاله

Article

نوآوری سیستماتیک از R&D تا M&A در حوزه سلامت: مورد استرالیا

شهریار شهیدی زاده
Management Consultant
Email: sh.shahidi@gmail.com

را افزایش خواهد داد. ابزار توسعه نوآوری نه شعار، که برنامه‌ای همه جانبه است که با یک سیستم مانیتورینگ، اندازه‌گیری و ارزیابی مداوم مورد سنجش قرار می‌گیرد. حوزه سلامت شاید بیش از هر صنعتی نیازمند پاسخ‌گویی به نیازهای روزافزون جامعه در سلامت، بهداشت و معرفی روش‌ها و محصولات جدید در درمان بیماری‌ها است. آموزش نیروی انسانی متخصص در حوزه‌های علمی و اجرایی بهره‌مند از دانش روز دنیا، نگاه واقع‌بینانه به توانایی‌های موجود، شناسایی فرصت‌ها، ارتباط موثر با بازارهای مصرف ارزشمند جهانی، همسان‌سازی استانداردهای داخلی با سیستم‌ها و استانداردهای بین‌المللی، همراه سازی اهداف با پروسه‌های اجرایی و پیش‌بینی و اختصاص واقع‌بینانه منابع مالی متناسب با اهداف تبیین شده، می‌توانند مسیر توسعه نوآوری را سرعت ببخشند. استراتژی‌های M&A و Licensing ضمن افزایش تجربه و توان تکنولوژیک، یقیناً می‌توانند توان حضور و رقابت بازیگران صنعت سلامت را در بازارهای جهانی فراهم نمایند و ریسک توسعه نوآوری را به اندازه قابل توجهی کاهش دهند.

محصولات توسعه یافته است که هم اکنون در مراحل مختلف تجاری‌سازی قرار دارند. نوآوری و توسعه محصولات جدید بر پایه نیازهای شناسایی شده در جامعه هدف، سالیانه به عنوان یک استراتژی شناخته شده برای رشد در تمامی حوزه‌ها من جمله صنایع دارویی، بیوتکنولوژی، تجهیزات و تکنولوژی پزشکی مطرح است. در کنار سیاستهای تحقیق و توسعه در شرکت‌های حوزه سلامت، M&A سهم بسیار بزرگی در رشد نوآوری و به تبع آن رشد اقتصادی و کارآفرینی پایدار را به خود اختصاص داده است و امروزه یکی از ارکان اصلی فرآیند تجاری‌سازی محسوب می‌شود. شرکت‌های بزرگ حوزه سلامت با تقویت توان خود در زمینه تجاری‌سازی از قبیل مالکیت معنوی، رگولاتوری و مارکتینگ تمرکز خود را معطوف به M&A نموده‌اند. شرکت‌های معظم حوزه سلامت مانند J&J، Amgen، و Gilead تمرکز خود را از سیاست‌های R&D به سیاست‌های M&A تغییر دادند. بسیاری از صاحب‌نظران بر این باورند این تغییر استراتژی آینده تحقیق و توسعه در حوزه سلامت را تغییر خواهد داد و ضمن کوتاه کردن زمان توسعه محصولات جدید، شانس موفقیت ایده‌های نو

حوزه صنعتی استراتژیک را شناسایی و مورد حمایت قرار داده است. یکی از اصلی‌ترین حوزه‌های مورد حمایت، تکنولوژی‌های پزشکی و دارویی است. حوزه سلامت سومین بخش بالاترین میزان سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه در استرالیا پس از ESE و ISER بوده است. میزان سرمایه‌گذاری استرالیا در تحقیق و توسعه حوزه سلامت در سال ۲۰۲۰-۲۰۲۱ به رقمی بالغ بر ۱٫۶ میلیارد دلار رسیده است. نکته قابل توجه اختصاص و هدایت هدفمند و موثر منابع مالی از طریق MRFF و NRG می‌باشد که در راستای برنامه استراتژی تبیین شده از سال ۲۰۱۶ تا به امروز به شکلی مثال‌زدنی مدیریت گردیده است. هم‌راستایی حمایت‌های مالی، توجه به توانمندسازی نیروی متخصص، روابط گسترده با جامعه جهانی، دسترسی به بازارهای جهانی تحت حمایت قراردادهای بین‌المللی، من جمله قرارداد فی‌مابین TGA (سازمان رگولاتوری استرالیا) و FDA، و همچنین قراردادهای Free Trade، زنجیره‌ای از عواملی را ایجاد کرده که منجر به افزایش توان نوآوری حوزه سلامت در استرالیا گردیده است. نتیجه این برنامه‌ریزی همه‌جانبه، رشد قابل توجه تعداد

اکوسیستم سلامت یکی از حوزه‌های جذاب در سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود. در کنار جذابیت اقتصادی و نیاز روزافزون به ارائه محصولات و سرویس‌های نوآورانه، عوامل متعددی مانند دسترسی به منابع مورد نیاز اعم از نیروی انسانی، منابع مالی و مسیر طولانی و پر ریسک تجاری‌سازی روند توسعه نوآوری در این حوزه را تحت تأثیر منفی قرار داده است. تحقیق و توسعه و نوآوری در حوزه‌های مختلف ارتباط مستقیمی با ساختار اقتصادی Economic و Business Landscape Characteristics حوزه مزبور دارد. به عنوان مثال ساختار اقتصادی سلامت در استرالیا در کنار برخورداری از دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی بنام و قدرتمند از یکسو و روابط گسترده بین‌المللی از سوی دیگر توانسته بستر مناسبی برای تحقیق و توسعه و تجاری‌سازی محصولات و خدمات سلامت ایجاد نماید. در سال ۲۰۱۶، استرالیا با هدف ایجاد رشد اقتصادی پایدار و آمادگی برای رقابت در بازارهای جهانی، شش

نیوشا اسماعیل‌پور عربی

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران، پردیس هنرهای زیبا،
دانشکده معماری

اهمیت توجه به کیفیت فضایی در

طراحی و توسعه مناطق نوآوری

مقاله
Article

در طول سه دهه گذشته، شکوفایی اقتصادی مبتنی بر فعالیت‌های دانش بنیان در سراسر جهان مورد توجه قرار گرفته است. این اقتصاد دانش بنیان شهرها را و می‌دارد تا برای تثبیت جایگاه خود در بازارهای جهانی ساختارهای شهری و کاربری‌های جدیدی را در درون خود پذیرا باشند. در این راستا اراضی خاصی برای تجمع فعالیت‌های مبتنی بر دانش و خلاقیت شرکت‌های دانش بنیان، موسسات پژوهشی و دانشگاهی و... در نظر گرفته شده که به مناطق نوآوری شهرت دارند. تجمع این فعالیت‌ها به شرکت‌ها و موسسات کمک می‌کند تا علاوه بر بهره‌وری از زیرساخت‌های متمرکز، به یاری استفاده از ایده‌ها، محصولات، خدمات و نیروی کار مشترک، ظرفیت نوآوری خود را گسترش دهند. با این حال، تأثیر مناطق نوآوری بر اقتصاد دانش محور و شکوفایی شهرها بسیار فراتر از اینگونه ابعاد شغلی و صنعتی است.

اول، مناطق نوآوری طبیعتاً نیروی کار تحصیل کرده و نخبه‌ای را که معماران و هدایت کنندگان اقتصاد دانش بنیان هستند به خود جذب می‌کنند. این نیروی کار نخبه خود به عنوان سرمایه و زیرساخت اقتصاد دانش بنیان محسوب می‌شود (Human capital). دوم، مناطق نوآوری نقش به‌سزایی در تثبیت و متعادل سازی رشد دانش بنیان در شهرها دارند. برای یک رشد پایدار، کل شهر باید در ارائه فعالیت‌های دانش بنیان درگیر شود. مناطق نوآوری در تعریف شهری خود، جدا از پارک‌های مستقر در حومه شهر، این پتانسیل را دارند که هم در مراکز شهرها و هم در محله‌های شهر مستقر شوند. سوم، مناطق نوآوری می‌توانند در نوسازی و بهسازی محله‌های فرسوده و سایت‌های رها شده نقش مؤثری ایفا کنند؛ مانند DUMBO در منهتن. چهارم، تحقیقات جدید نشان داده است که مناطق نوآوری می‌توانند در تقسیم عادلانه زیرساخت‌های دانش محور و موقعیت‌های برابر برای کل اقصای جامعه تأثیرگذار باشند. مناطق نوآوری حلقه واسط فعالیت‌های خلاق و زندگی شهری هستند. به عبارت دیگر؛ مناطق نوآوری در تعریف امروزی خود بسطی از بافت شهری فشرده و چندمنظوره هستند که امکانات فرهنگی و رفاهی را نه تنها برای کارکنان خود بلکه برای کل محله به ارمغان می‌آورند. بهره‌مند شدن اعم جامعه با امکانات و فعالیت‌های دانش محور گذار شهرها به راه به‌آینده هوشمندشان تسهیل می‌کند (Smart cities and societies). حال سوال اینجاست که مناطق نوآوری چگونه می‌توانند این نقش‌های سازنده را در رشد اقتصادی و توسعه شهری ایفا کنند؟

فضایی به یک ابزار کارآمد برای مناطق نوآوری تبدیل شده است تا اقتصاد دانش بنیان را در شهرها حمایت کند.

در این تعریف کیفیت فضایی تعامل مشخصه‌های اصلی است که افراد در یک مکان تجربه می‌کنند: چه چیزی آن جاست؟ چه کسی آن جاست؟ چه رخدادهایی در آنجاست؟ کیفیت فضایی از این منظر یک پدیده بسیار پیچیده است که نه تنها فاکتورهای عینی و ملموس فیزیکی را شامل می‌شود بلکه ارتباط نزدیکی با فاکتورهای ذهنی و ناملموسی دارد که احساسات، تجربیات و رضایتمندی افراد را از یک فضا توصیف می‌کند (ساخت ساختمان‌های با کیفیت به تنهایی کافی نیست). همچنین کیفیت فضایی بعنوان یک مفهوم میان رشته‌ای ارتباط تنگاتنگی با کانسپت کلی زیست پذیری و پایداری دارد که ابعاد گوناگون اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی را در بر می‌گیرد. امروزه مناطق نوآوری اگر خواهند که مسئولیت خود را در قبال اقتصاد، شهر و جامعه خود به جا بیاورند علاوه بر فاکتورهای شغلی و علمی موظف به تأمل بر روی کیفیت فضایی ارائه شده نیز هستند. با توجه به پیچیدگی این موضوع و ارتباط آن با بستر شکل‌گیری مناطق نوآوری مطالعات بنیادی بر حسب شرایط هر منطقه مورد نیاز است. باشد که توجه به این مهم در کشور عزیزمان نیز رونق بگیرد.

اهمیت و محبوبیت یافت. نظریه قشر خلاق (Creative Class) فلوریدا که در سال ۲۰۰۲ مطرح شد نمونه این گرایش است؛ بر اساس این نظریه بر خلاف دوران صنعتی که کارگران به دنبال کار می‌رفتند، امروز کار قشر خلاق را دنبال می‌کند، حال آن که این قشر خلاق کیفیت فضایی و زندگی را دنبال می‌کنند. از آن پس مطالعات فراوانی صورت پذیرفت تا کیفیتی را که موجب ارتقا جنبه رقابتی شهرها می‌شود شناسایی کنند. با وجود اینکه این مطالعات معمولاً مقیاس‌های کلان شهری را شامل می‌شدند اما اهمیت کیفیت فضایی در مقیاس‌های خرد محله‌ای مانند مناطق نوآوری نیز مورد توجه قرار گرفت. به گونه‌ای که بسیاری از تحقیقات نشان داد که اگر چه کیفیت زندگی و آوازه، در مقیاس کلان جایگاه نخست را در جذب نیروی کار نخبه به یک شهر دارد اما کیفیت فضایی مناطق نوآوری که محل اصلی کار و اسکان نخبگان هستند نقش اصلی را در مجاب کردن این قشر برای ماندن در آن شهرها ایفا می‌کند. حفظ نیروی تحصیل کرده و نخبه از آن جنبه برای شهرها اهمیت دارد که تجمع این قشر و به تناسب آن شرکت‌های دانش بنیان باعث می‌شود تا سرمایه و استعدادهای بیشتری از بازارهای جهانی جذب شود. همچنین این تجمع به هوشمندسازی کل شهر و ساکنین آن کمک می‌کند. از این رو امروزه ارتقاء کیفیت

و توسعه شهری صرفاً بر پایه میزان تولید خالص و ناخالص محاسبه می‌شود. با وجود اینکه از دهه شصت میلادی مطالعات فراوانی درباره نقش امکانات شهری و کیفیت زندگی انجام شده بود، اما تا دهه نود میلادی تأثیرگذاری این گونه شاخص‌ها بر رشد اقتصادی و قدرت رقابت در بازارهای جهانی نادیده گرفته شده بود. با غلبه اقتصاد دانش بنیان در دهه نود شهرها بتدریج وادار شدند تا اثر این شاخص‌های کیفی را نیز در رشد اقتصادی و قدرت رقابتی خود در نظر بگیرند. زیرا نیروی کار تحصیل کرده و نخبه، که به نوعی سرمایه اصلی اقتصاد دانش محور است، برای انتخاب شهر محل کار و سکونت خود گرایش بسزایی به کیفیت زندگی و امکانات ارائه شده توسط شهرها نشان دادند. این نوع از انتخاب، فاکتورهایی فراتر از ابعاد مادی نظیر میزان حقوق را شامل می‌شود؛ مانند خدمات و امکانات دوستدار محیط زیست، محیط طبیعی و مصنوعی اصیل و خاص، تنوع فضاها و زندگی شهری، جو هنری و خلاق، میزان حضور افراد نخبه از گرایش‌های مختلف، حضور برندهای مطرح حوزه تکنولوژی، و غیره. پس شهرها برای جذب نیروی کار نخبه که عنصری حیاتی برای رشد اقتصاد دانش بنیان بود وارد رقابتی نه تنها کمی بلکه کیفی شدند.

در نتیجه عباراتی چون کیفیت فضایی و کیفیت زندگی در بین طراحان شهری و سیاست‌گذاران

گزارش

Report

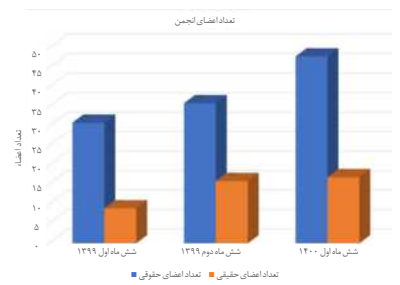
افزایش تعداد اعضای حقوقی انجمن

اسامی اعضای حقیقی و حقوقی

اعضای حقوقی		
پارک علم و فناوری اطلاعات و ارتباطات	پارک علم و فناوری خراسان رضوی	پارک علم و فناوری دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان
پارک علم و فناوری دانشگاه سمنان	انستیتو پاستور ایران	پارک علم و فناوری هرمزگان
پارک علم و فناوری دانشگاه شهید بهشتی	پارک علم و فناوری کهگیلویه و بویر احمد	پارک علم و فناوری دانشگاه صنعتی شریف
پارک علم و فناوری خراسان جنوبی	مرکز رشد زیست فناوری پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست فناوری	مرکز رشد پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران
مرکز رشد فناوری سلامت دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه	پارک علم و فناوری استان فارس	پارک علم و فناوری یزد
پارک علم و فناوری خراسان شمالی	مرکز رشد واحدهای فناور طبرستان	پارک علم و فناوری گلستان
پارک علم و فناوری آذربایجان شرقی	پارک علم و فناوری استان چهارمحال و بختیاری	پارک فناوری استان قم
پارک علم و فناوری آذربایجان غربی	پارک علم و فناوری البرز	پارک فناوری استان قزوین
پارک علم و فناوری استان مرکزی	پارک علم و فناوری سیستان و بلوچستان	پارک ملی علوم و فناوری های نرم و صنایع فرهنگی
شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان	مرکز رشد فناوری اطلاعات و ارتباطات جهاد دانشگاهی (رویش)	پارک علم و فناوری اردبیل
پارک علم و فناوری خوزستان	پارک علم و فناوری دانشگاه تربیت مدرس	پارک زیست فناوری خلیج فارس (قشم)
پارک علم و فناوری استان سمنان	پارک علم و فناوری دانشگاه تهران	صندوق توسعه همکاری های بین المللی فناورانه
پارک علم و فناوری استان زنجان	پارک علم و فناوری سازمان پژوهش های علمی و صنعتی ایران	مرکز رشد دانشگاه شاهد
پارک علم و فناوری تحصیلات تکمیلی صنعتی و پیشرفته کرمان	پارک علم و فناوری مازندران	موسسه آموزش عالی امام جواد (ع)
پارک علم و فناوری گیلان	مرکز رشد فناوری نخبگان پارک فناوری پردیس	پارک علم و فناوری کردستان
پارک علم و فناوری ایلام	پارک علم و فناوری استان کرمانشاه	پارک علم و فناوری اردبیل
اعضای حقیقی		
علی مهوری	میلاد بشارتی فرد	شیمان منصوریان
مصطفی کریمیان اقبال	مهرداد سلیمی بنی	سینانانیچی
محمد جواد محمد صادق	سمیه رنجبری	محمود نیکو
حمید رودباری	شهاب اوجانی	اسماعیل قادری فر
محمد صادق سبط الشیخ انصاری	زهرا محمدزاده	نازنین داراب زاده
-	رسول رجائی	سید جواد حیدری بایگی

طی فعالیت های متنوع انجمن شامل برگزاری اولین کنفرانس پارک های علم و فناوری و مراکز رشد، دوره های آموزشی و توانمندسازی گسترده، انتشار نشریه و مجله علمی - پژوهشی و برگزاری جلسات متعدد در شبکه اجتماعی کلاب هاوس، اعضای حقوقی در شش ماهه نخست سال ۱۴۰۰، به ۴۸ عضو شامل ۳۹ پارک و ۹ مرکز رشد افزایش یافته است. طی تغییر نام انجمن به "انجمن علمی پارک های فناوری و سازمان های نوآوری ایران" فرصتی برای ورود بازیگران دولتی و خصوصی حوزه فناوری و نوآوری فراهم آمده است.

جهت عضویت در انجمن، می توانید به سایت انجمن www.stpia.ir مراجعه نمایید یا برای اطلاعات بیشتر با دبیرخانه انجمن تماس بگیرید.

گزارش

Report

کلاب تخصصی انجمن در شبکه اجتماعی کلاب هاوس راه اندازی شد

Schedule a Room **Add Members**

E-mail: stpia.mails@gmail.com
 Website: stpia.ir
 Instagram: [@stpia.ir](https://www.instagram.com/stpia.ir)

<https://stpia.ir/Publication.aspx>

Economics · Venture Capital · The Future

About

Iran Technology Parks & Innovation Organizations Association (STPIA)

"انجمن علمی پارک های فناوری و سازمان های نوآوری ایران"

Non-governmental Association with goals such as:

Providing solid networking for individuals and legal entities involved in innovation and technology.

راه اندازی کلاب تخصصی

انجمن علمی پارک های فناوری

و سازمان های نوآوری ایران

در کلاب هاوس

هر سه شنبه

از ساعت ۲۱:۳۰ تا ۲۲:۳۰

کرونایی و همگام با تکنولوژی و شبکه های اجتماعی، انجمن علمی پارک های فناوری و سازمان های نوآوری ایران در راستای شبکه سازی فعالین حوزه فناوری و نوآوری، با ایجاد اتاقی اختصاصی در نرم افزار محبوب کلاب هاوس، در روزهای سه شنبه، ساعت ۲۱:۳۰ الی ۲۳، موضوعات مهم حوزه فناوری و نوآوری را به بحث می گذارد.

برخی از عناوینی که تاکنون مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفته اند شامل: شکل گیری زیست بوم نوآوری، مراکز نوآوری، فرصت ها و چالش ها، نقش سازمان های مختلف در اکوسیستم نوآوری، نوآوری در حوزه سلامت، تجربیات رؤسای قبلی پارک های علم و فناوری، ارتباط پارک های علم و فناوری با دانشگاه ها و خیرین حوزه فناوری و نوآوری می باشد.

می توانید اتاق اختصاصی انجمن را در کلاب هاوس از طریق لینک زیر دنبال کنید:
<https://www.clubhouse.com/club/stpia>

همچنان که الگوهای ارتباطی به طور روزافزونی از مرزهای ملی فراتر می رود، آمار اتصال به اینترنت و کاربران آن به طور تصاعدی در حال رشد است. امروزه شبکه های اجتماعی ساکنان دار اقیانوس پرتلاطم اینترنت هستند. شبکه هایی که با اجتماع گرایبی مجازی، نقش اساسی را در معادلات رسانه ای جهان بازی می کنند. شبکه اجتماعی کلاب هاوس توانسته نظر مخاطبان زیادی را به خود جلب کند. پیرو پیشبرد برنامه های آموزشی انجمن در روزهای

مصطفی کریمیان اقبال

عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس و مشاور انجمن علمی پارک‌های فناوری و سازمان‌های نوآوری ایران
mkeghbal@gmail.com

مشارکت بخش خصوصی و دولتی در مدیریت پارک‌های علم و فناوری

مقاله

Article

نقش بخش خصوصی در آن بسیار پررنگ است. چه بهتر که ما از ظرفیت بخش خصوصی در مدیریت پارک‌های علم و فناوری استفاده کنیم. شاید شروع این کار سخت باشد و امید چندانی به نهادهای بالا دستی نداشته باشیم، اما توصیه من به همکاران و روسای پارک‌های علم و فناوری این است که قدم به قدم به این سمت حرکت کنند. نمونه‌هایی از این حرکت را اخیراً در پارک علم و فناوری یزد مشاهده کردم. امید است شاهد نوآوری‌های بیشتری در مدیریت پارک‌های علم و فناوری باشیم.

پارک‌ها و وزارت علوم و بقیه نهادهای دولتی نیستند، بلکه مجموعه‌ای از افراد و نهادهای دولتی به نقش و مشارکت بخش خصوصی در انجام پروژه‌های زیرساختی بی‌توجه هستند. نمونه بارز این دیدگاه بی‌توجهی به پیشنهادها و بخش خصوصی برای اجرای آزاد راه تهران شمال و سپردن کار به نهادهای وابسته به حکومت است. در هر حال در اداره پارک‌های علم و فناوری و نواحی نوآوری ما باید از تجربه‌های مثبت و منفی خود درس بگیریم و به دنبال مدل‌ها و روش‌های جدید باشیم. فناوری و نوآوری حوزه‌ای است که

هزینه‌های دولتی، استفاده حداکثری از اراضی و زیرساخت‌های متعلق به نهادهای دولتی و عمومی و نهایتاً استفاده از توان مدیریتی و بهره‌وری بخش خصوصی است. به عبارت دیگر منافع این مشارکت فقط محدود به موارد بالا نمی‌شود و در هر نمونه دلایل دیگری مانند عدم توانایی اجرایی بخش دولتی و توانایی بخش خصوصی در استفاده از توانمندی‌های ذینفعان دیگر می‌تواند دلایل قانع‌کننده‌ای برای این نوع مشارکت باشد. نتایج نشان می‌دهد که بخش خصوصی می‌تواند نقش کاتالیزور را بازی کند و از طریق درگیر کردن تمامی ذینفعان از قبیل دولت، دانشگاه‌ها، صنعت و جامعه در جهت ایجاد یک اکوسیستم نوآوری حرکت کند. درگیر شدن بخش خصوصی برای دستیابی به اهداف مشترک نه تنها باعث افزایش بهره‌وری می‌شود بلکه باعث تجاری‌سازی نتایج تحقیقات، جذب سرمایه، معرفی نوآوری‌های جدید و نهایتاً توسعه اقتصادی و ایجاد اشتغال خواهد شد.

مشارکت بخش خصوصی در ایجاد، توسعه و مدیریت پارک‌های علم و فناوری برای بخش دولتی بدون ریسک نخواهد بود. این ریسک‌ها شامل محدودیت‌های قانونی برای ورود بخش خصوصی به این گونه پروژه‌ها، ارزیابی و پیش‌بینی مالی پروژه و نحوه مشارکت در هزینه‌های و درآمدها، ارزیابی میزان ریسک و زیان و پایداری مشارکت در شرایط بحران و نهایتاً رسیدن به یک چشم‌انداز مشترک برای توسعه پارک و مناطق نوآوری است.

در طی بیست سال گذشته در ایران ما شاهد ایجاد و توسعه پارک‌های علم و فناوری با حمایت نهادهای دولتی از قبیل وزارت علوم، دانشگاه‌ها، وزارتخانه‌های ارتباطات و فناوری، نیرو و کشاورزی و همچنین معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری بوده‌ایم. در سال‌های اخیر نیز بخش خصوصی علاقمند به تأسیس پارک‌های علم و فناوری بدون مشارکت بخش دولتی شده است. نمونه مشارکت بخش خصوصی در اداره پارک‌های علم و فناوری بسیار محدود است. به عنوان نمونه وزارت جهاد کشاورزی در مرکز آموزش کشاورزی امام خمینی در کرج بخشی از زیرساخت‌های خود از قبیل چندین سوله را در اختیار بخش خصوصی (مرکز نوآوری باز و انتقال فناوری و وستا) قرار داده و این شرکت اقدام به تجهیز و راه‌اندازی و مدیریت یک مرکز نوآوری نموده است. (جادارادی کنیم از مرحوم مهندس سعیدی که در این راستا زحمات زیادی کشیدند).

شاید یکی از دلایل عدم مشارکت بخش خصوصی در مدیریت پارک‌ها در ایران توجه بیشتر به ریسک‌های این همکاری و توجه ناکافی به مزایای آن است. به عبارت دیگر ما همیشه با توجه به نیمه خالی لیوان و بیان اینکه شرایط کشور ما متفاوت است از ریسک کردن و اجرای مدل‌های متفاوت حذر می‌کنیم. در اینجا منظور صرفاً مدیران

اخیراً مرکز انتقال فناوری کمیسیون اروپا با همکاری انجمن بین‌المللی پارک‌های علمی و مناطق نوآوری (IASP) نشریه‌ای را منتشر کرده‌اند که در آن نقش بخش خصوصی در مدیریت پارک‌های دولتی را مورد بررسی قرار داده‌اند. هدف از این نوشتار ارائه خلاصه‌ای از این گزارش و بررسی امکان استفاده از نتایج آن در ایران است. مشارکت بخش خصوصی و دولتی (PPP) برای عملیاتی کردن پروژه‌های زیرساختی در اروپا، آمریکا و بسیاری از کشورهای دنیا امری رایج است. یکی از اولین و بهترین نمونه‌های آن ساخت راه آهن سراسری شرق به غرب در آمریکا در قرن نوزدهم است. از طریق مشارکت بخش خصوصی، بخش دولتی می‌تواند با هزینه کمتری پروژه‌ها را کنترل و عملیاتی کند و از طرف دیگر بخش خصوصی با سرمایه‌گذاری در پروژه‌ها فرصتی برای کسب درآمد و سودآوری داشته باشد. برای موفقیت این نوع مشارکت، شناسایی ریسک‌های پروژه بسیار مهم است و روش‌های کسب ارزش و سود پروژه باید تعریف شوند. در نتیجه هر دو طرف می‌توانند از توانمندی‌های خود به نحو مناسب بهره‌برده و از نتیجه کار سود کسب نموده و برای عموم ارزش‌آفرینی کنند.

برای استفاده از مشارکت بخش خصوصی در مدیریت پارک‌های علم و فناوری و نواحی نوآوری باید به دو سوال کلیدی پاسخ داد. اول اینکه مدل و نحوه عملیاتی کردن PPP برای ایجاد، توسعه و مدیریت پارک‌ها چگونه خواهد بود؟ و سوال دوم اینکه در حال حاضر ویژگی‌های PPP در پارک‌ها و نواحی نوآوری چیست؟ برای پاسخ به این دو سوال پرسشنامه‌ای توسط IASP تهیه و برای پارک‌های عضو این انجمن ارسال شد. نتایج این بررسی نشان داد که سه مدل همکاری بخش دولتی و خصوصی برای عملیاتی کردن و مدیریت پارک‌های علم و فناوری و نواحی نوآوری وجود دارد. مدل اول مشارکت دراز مدت بخش دولتی و خصوصی در ایجاد، توسعه و مدیریت پارک‌های علم و فناوری است. در این مدل که رایج‌ترین مدل است بخش خصوصی از ابتدای کار در کنار بخش دولتی قرار می‌گیرد. در مدل دوم که به مدل Jump in مشهور است، بخش خصوصی در میانه راه و پس از ایجاد پارک در توسعه و اداره پارک مشارکت می‌کند. مدل سوم مشارکت بخش خصوصی صرفاً در اداره و مدیریت پارک است.

هریک از مدل‌های فوق به طور مبسوط در گزارش کمیسیون اروپا مورد بررسی قرار گرفته‌اند و علاوه بر این هشت نمونه از مشارکت دراز مدت (مدل اول) بخش دولتی و خصوصی ارائه شده است. برای درک بهتر دلایل و منافع PPP، مصاحبه‌های حضوری با مدیران این پارک‌ها و نواحی نوآوری انجام گرفت. نتایج نشان می‌دهد که دلایل مشارکت در هر یک از این نمونه‌ها متفاوت و پیچیده است. منطبق مشارکت بخش خصوصی در این پروژه‌ها فراتر از صرفه‌جویی در

دعوت به عضویت در

انجمن علمی پارک‌های فناوری و سازمان‌های نوآوری ایران

با ما همراه باشید...

www.stpia.ir
@stpia.ir

قابل توجه:

- پارک‌های علم و فناوری
- مراکز رشد دانشگاهی
- صندوق‌های پژوهش و فناوری
- شتابدهنده‌ها و باشگاه‌های کارآفرینی
- شرکت‌های خدماتی حوزه نوآوری
- سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر
- شخصیت‌های حقیقی حوزه نوآوری
- دانشجویان

معرفی

Introduction

با همکاری سایر پارکهای علم و فناوری داخل و خارج از کشور دوره‌های مورد نیاز را برگزار نماید. همچنین به منظور گسترش دامنه ارائه خدمات خود تفاهم‌نامه‌های همکاری با چند مجموعه از جمله بنیاد علمی اکو در پاکستان و کشورهای عضو اکو، مرکز منطقه‌ای ISTIC در مالزی، و انجمن شبکه پارک‌های علم و فناوری و مناطق نوآوری کاتالان اسپانیا امضا نموده است.

این مرکز آمادگی دارد تا با همکاری پارکهای علم و فناوری توانمند کشور رویدادها و برنامه‌های مختلفی را در چارچوب اهداف و رسالت‌های خود به انجام رسانده و بدین وسیله ضمن ارائه خدمات و گسترش کاربران خود در سطح جهان و بویژه کشورهای منطقه، پتانسیل‌ها و دستاوردهای پارکهای علم و فناوری کشور و ظرفیت‌های علمی فناوری شرکت‌های دانش‌بنیان را به جامعه بین‌الملل و هم‌تایان بین‌المللی معرفی نموده و از تجارب موفق بین‌المللی نیز استفاده نماید.

خاطر نشان می‌سازد مرکز آیریس دوره اول فعالیت خود را با موفقیت به اتمام رساند و بر اساس نتایج مثبت حاصله از ارزیابی تیم متخصص یونسکو، میزبانی مرکز برای دوره دوم را نیز از آن خود نموده است.

معرفی

مرکز توسعه پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری یونسکو در اصفهان و فعالیت‌های آن

مژگان یزدیان پور

رئیس گروه همکاری‌های علمی بین‌المللی
شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان و مرکز آیریس
International.affaris@istt.ir

رسالت و اهداف مرکز را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

رسالت مرکز:

- ارائه مشاوره به مراکز رشد و پارکهای علم و فناوری در منطقه
- ارائه آموزش به مراکز رشد و پارکهای علم و فناوری در منطقه
- ظرفیت‌سازی مراکز رشد و پارکهای علم و فناوری در منطقه
- برقراری ارتباطات بین‌المللی با هم‌تایان خود در منطقه
- انتقال فناوری و هم‌تابایی تجاری بین شرکت‌های مستقر در پارکهای منطقه برای تأمین منافع کشورهای عضو

اهداف:

- کمک به پیشبرد اهداف و توسعه پارکهای علم و فناوری در بین کشورهای عضو
- کمک به ایجاد و شکل‌گیری مراکز رشد و پارکهای علم و فناوری در کشورهای منطقه
- گسترش تعامل پارکهای علم و فناوری منطقه با یکدیگر
- ظرفیت‌سازی جهت توسعه مراکز رشد و پارکهای علم و فناوری و انتقال و ترویج فناوری در منطقه
- تعامل و همکاری مراکز مرتبط با یکدیگر در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی
- ارتقاء فعالیت‌های پارکهای علم و فناوری در اشاعه فرهنگ و توسعه فناوریها و اقتصاد دانش‌بنیان
- حوزه فعالیت مرکز آیریس در شروع فعالیت، کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی (اکو)، یعنی کشورهای افغانستان، پاکستان، قزاقستان، قرقیزستان، ترکمنستان، ترکیه،

آذربایجان، ازبکستان، تاجیکستان و ایران بوده است، اما در مراحل بعد با توجه به عملکرد مثبت و موفق مرکز، سازمان یونسکو حوزه فعالیت آن را به سایر کشورهای نیز گسترش داد.

فعالیت‌ها:

- برگزاری کارگاهها و دوره‌های آموزشی ملی و بین‌المللی (در داخل و خارج کشور)
- برگزاری تورهای تجاری جهت معرفی محصولات و فناوری‌های شرکت‌های دانش‌بنیان (به کشورهای مختلف از جمله گرجستان با همکاری پارک علم و فناوری یزد، آلمان، کره جنوبی...)
- همکاری و حمایت از برگزاری رویدادهای ملی و بین‌المللی (کنفرانس بین‌المللی پارک‌ها، جشنواره فن آفرینی شیخ بهائی...)
- برگزاری نشست‌های انتقال فناوری
- برگزاری و بینارها و جلسات هم‌تابایی بین‌المللی مجازی
- برگزاری و بینارهای آموزشی در دوران پاندمی
- کارگاه‌های آموزشی آیریس در عمان و نیجریه

این مرکز تاکنون چندین دوره آموزشی در داخل و خارج از کشور برگزار نموده و آمادگی دارد تا

ایجاد مراکز منطقه‌ای نوع دوم تحت نظر و حمایت یونسکو یکی از فعالیت‌های سازمان یونسکو است که پس از مطالعات و بررسی‌های دقیق کارشناسی اجازه ایجاد آنها به کشورهای واجد شرایط داده می‌شود. این مراکز از طریق ظرفیت‌سازی، تبادل اطلاعات به شیوه‌های منظم و خاص، انجام پژوهش‌های تئوری و عملی و آموزش‌های پیشرفته به اجرای برنامه‌های یونسکو کمک می‌کنند. این مراکز تحت نظارت یونسکو بوده و در قالب مصوبات و توافقات رسمی در کنفرانس عمومی یونسکو عمل می‌کنند و شبکه گسترده‌ای از مجموعه‌های وابسته در زمینه‌های آب، انرژی‌های تجدیدپذیر، سیاست‌گذاری علوم، بیوتکنولوژی، علوم زمین‌شناسی، علوم پایه و سنجش از راه دور را تشکیل می‌دهند. یونسکو در حوزه سیاست‌گذاری علوم دارای سه مرکز نوع دو است که مرکز آیریس یکی از این مراکز و دو مرکز دیگر در چین و مالزی واقعند. همچنین مرکز آیریس اولین و تنها مرکز نوع دو یونسکو در جهان در زمینه ایجاد و توسعه پارکها و مراکز رشد است.

پس از اقدامات و تلاش‌های زیاد، ایجاد مرکز منطقه‌ای نوع دوم یونسکو با عنوان مرکز منطقه‌ای توسعه پارکهای علم و فناوری و مراکز رشد (آیریس) در ایران (اصفهان) در یکصد و هشتاد و دومین جلسه هیأت اجرائی یونسکو و کنفرانس عمومی یونسکو به تصویب رسید. ایجاد این مرکز در اصفهان و توسط شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان و تصویب آن در یونسکو، با توجه به مطالعات امکان‌سنجی و بررسی‌های دقیق گروه متخصص اعزامی از سوی یونسکو در زمستان سال ۱۳۸۸ در تهران و اصفهان و قابلیت‌ها، سوابق درخشان علمی و فناوری و پتانسیل‌های بالای موجود در شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان و شهر اصفهان، انجام پذیرفت.

توافقنامه تأسیس مرکز منطقه‌ای، بین جمهوری اسلامی ایران و سازمان علمی، فرهنگی و آموزشی ملل متحد (یونسکو) در پاریس امضا شد و مراسم افتتاحیه رسمی مرکز منطقه‌ای، زیر نظر یونسکو در اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۹ (برابر می ۲۰۱۰)، همزمان با برگزاری ششمین جشنواره فن آفرینی شیخ بهائی در محل شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان برگزار شد. این مرکز با تشکیل یک هیأت مدیره به نام شورای حکام شروع به فعالیت کرد که دارای اعضای ملی و بین‌المللی از کشورهای چین، مالزی، کره جنوبی، پاکستان، ایران و یونسکو می‌باشد. مدیر بخش علوم یونسکو و یا نماینده ایشان و وزیر علوم کشورمان و یا نماینده ایشان (معاون پژوهش و فناوری) از جمله نمایندگان ایران و یونسکو در این شورا هستند.

یادداشت

Notes

گفتگو

Conversation

سمیه دهقان‌زاده
دبیرخانه انجمن

شنیدنی‌هایی از تجربیات رؤسای ادوار گذشته پارک‌های علم و فناوری

غیرقانونی پرننگ‌تر گردد، پارک پایدارتری خواهیم داشت.

اگر الان رئیس پارک بودید فکر می‌کنید کدام کار را انجام نمی‌دادید یا بهتر بود انجام می‌دادید؟

- اصرار به ماندن شرکت‌ها در پارک به هر شرطی مودی بود که انجام نمی‌شد.
- ایجاد منافع مشترک در ذینفعان هر حوزه و توسعه بیشتر مراکز فناوری تخصصی
- تلاش بیشتر برای جذب شرکت‌های بزرگ
- استفاده از ظرفیت سازمان‌ها و نهادهای دولتی برای تأمین فضای فیزیکی
- تعامل و حمایت از شرکت‌ها و واحدهای فناوری
- استفاده از تجربه مدیران پارک‌های دیگر برای سرعت بخشیدن به مأموریت‌های پارک
- عملکرد پارک‌ها به صورت مستقل از دانشگاه‌ها
- تعامل درون سازمانی باشکته‌ها و واحدهای فناوری
- عدم ارائه منابع مالی مستقیم به شرکت‌ها و ارائه آن‌ها از طریق وی سی‌ها، صندوق‌ها و ...

تا استراتژی همکاری با ذینفعان تعریف نگردد؛ حضور آنها معنی‌دار و نتیجه‌بخش نخواهد بود.

- لزوم وجود واحد تحقیق و توسعه و نوآوری در ساختار پارک تا تغییرات ملی و بین‌المللی در حوزه اکوسیستم رصد شود.

چه کارهایی باید انجام شود تا بحث هم‌افزایی به‌جای مسائل مالی پرننگ‌تر گردد؟

- فعالیت‌های مشترک بین شرکت‌ها با اعطای امتیازات می‌تواند در ایجاد هم‌افزایی مؤثر باشد.
 - شبکه‌سازی بین صاحب‌نظران با کارشناسان، ارتباط بین‌المللی با پارک‌های دنیا به صورت حقیقی و تعامل با رؤسای پارک‌های دیگر در ایجاد ارزش افزوده توسط پارک‌ها و مراکز رشد بسیار مؤثر می‌باشد.
 - قرار گرفتن شرکت‌های بزرگتر کنار شرکت‌های کوچکتر، نیز باعث افزایش هم‌افزایی می‌گردد.
- با توجه به نقش مؤثر حضور شرکت‌ها و صنایع بزرگ در اقتصاد مؤثر و جریان واقعی نوآوری؛ راهکارهای جذب شرکت‌های بزرگ در پارک‌های علم و فناوری چه می‌تواند باشد؟**
- اهمیت انتخاب نیروی کارآمد و ماهر در اداره هر پارک تأثیر مهم بر این موضوع دارد.
 - دلیل ورود شرکت‌ها به پارک شامل: ۱. مزایای قانونی ۲. مزایای خدماتی ارائه شده توسط پارک‌ها می‌باشد. اگر شرکتی به دلیل معافیت‌های قانونی تمایل به ورود به پارک را داشته باشد؛ در صورت تغییر این قوانین، هر پارک حضور تعداد زیادی شرکت را از دست می‌دهد ولی اگر خدمات

این مقاله برگرفته از یکی از نشست‌های انجمن در کلاب هاوس می‌باشد که با هدف "لزوم بهره‌گیری از تجربیات مدیران سابق پارک‌های علم و فناوری" و "به‌منظور ارتقای جایگاه و شبکه‌سازی اجزای اکوسیستم نوآوری و فناوری" برگزار شد.

در ادامه به نکات مهمی که در این جلسه به آن اشاره شد، می‌پردازیم. نکات ذیل یادداشتی از نقطه نظرات افراد مختلف است و به معنی تأیید یا رد این مطالب توسط تهیه‌کننده مقاله حاضر نیست.

مهمترین چالش پیش‌روی پارک‌ها چیست؟

- وابسته شدن شرکت‌های فناوری به حمایت‌های تشویقی (ماده ۴۷ برنامه چهارم و اکنون بند ۹ قانون دانش‌بنیان) و تمایل به حضور در پارک‌ها صرفاً بدلیل حمایت‌های مالی، حقوقی و مالیاتی و ... دلیل اصلی حضور شرکت‌ها در پارک‌های علم و فناوری به‌جای هم‌افزایی و برند پارک می‌باشد.
- غافل شدن از توسعه فناوری است در پارک‌ها یکی دیگر از چالش‌های پارک‌ها است.
- دسته‌بندی خدمات به مشتریان و ذینفعان بسیار مهم می‌باشد. اولویت‌بندی خدمات و اینکه در مسیر رشد شرکت‌ها، کدام خدمات در اولویت هستند، کدام خدمت مورد نیاز شرکت بوده و در کجای مسیر میرایی، خدمات شروع گردد؛ از دیگر مسائل مهم روز در پارک‌ها می‌باشد.
- عدم وجود استراتژی برای خروج شرکت‌ها از پارک بعد از بزرگ شدن از موارد مهم دیگر می‌باشد. در مورد ذینفعان هم همینطور باید باشد؛

تحقق چشم انداز اقتصاد دانش بنیان ۱۴۰۴ نیاز به شبکه‌سازی دارد

رمضان مهدی‌زاده
مدیر شبکه نوآوری و فناوری مازندران
mehdzadehbiz@gmail.com

در زیست‌بوم نوآوری ایران تاکنون بیش از ۶۰۰۰ شرکت دانش‌بنیان ظهور پیدا کرده است. این رشد قطعاً حاصل سیاست‌گذاری‌هایی در دهه‌های اخیر در مکانیسم‌های رشد کسب و کارهای فناورانه بوده است. به نحوی که شکل‌گیری بیش از ۵۰ پارک علم و فناوری و مراکز رشد مختلف و اخیراً با توجهی که معاونت علمی ریاست جمهوری به ایجاد مراکز نوآوری و شتاب‌دهنده‌ها داشته است، تنوعی از مراکز و نهادهای متولی توسعه نوآوری و فناوری در ایران در حال شکل‌گیری و گسترش می‌باشد؛ که بخش مهمی از تولی‌گری چشم‌انداز سال ۱۴۰۴ جهت ایجاد ۵۰۰۰ شرکت دانش‌بنیان و تحقق پنجاه درصد از تولید ناخالص داخلی کشور از محل اقتصاد دانش‌بنیان برعهده این ساختارها می‌باشد. تحقق چنین هدفی در گرو گسترش زیست‌بوم نوآوری می‌باشد و صرفاً با ایجاد ساختارهای موازی شاهد سرعت پایین در رسیدن به اهداف چشم‌انداز هستیم؛ به‌نظر می‌رسد توجه به شبکه‌سازی ساختارهای موجود نه تنها کیفیت زیست‌بوم نوآوری را توسعه می‌دهد بلکه ارزش‌گذاری بیشتری را در جامعه ایجاد می‌کند و سرعت ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان به‌ویژه در تعامل بین رشته‌ای و ظرفیت‌های مکمل را افزایش می‌دهد.

فعالیت‌ها، بازیگران، موقعیت‌ها و پیوندها چهار عنصر اساسی هستند که زیست‌بوم را پایه‌ریزی می‌کنند. به‌نظر می‌رسد، چالش اساسی زیست‌بوم نوآوری ایران در حال حاضر پیوندها میان بازیگران می‌باشد. منظور آنچه که انتقال را در میان بازیگران مشخص می‌کند، است. محتوای این انتقال‌ها می‌تواند متفاوت باشد. تجهیزات و مواد، اطلاعات، نفوذ، سرمایه‌ها. هاب نوآوری فناوری که در سال‌های اخیر در طول مکانیسم‌های رشد کسب و کارهای فناورانه کشورهای توسعه‌یافته در حال ایجاد و گسترش می‌باشد، الگوی مناسبی برای همکاری بین بازیگران در زیست‌بوم نوآوری ایران می‌باشد. امروزه نهادها و مراکز نوآوری ایران که به نوعی جزیره‌ای در حال فعالیت می‌باشند؛ نیاز به یک کاتالیزور نوآوری دارند که بتواند زبان مشترکی را بین این ساختارها در بکارگیری ظرفیت‌های مشترک ایجاد کند. لذا با تبدیل شدن ساختارها و مراکز موجود فعال در زیست‌بوم نوآوری به هاب نوآوری می‌توان انتظار داشت شبکه‌ای برای تبادل دانش و فعالیت‌های تحقیقاتی مشترک، به حداکثر رساندن منافع برای کسانی که درگیر هستند، ارائه محیطی برای ارتقاء همکاری میان مردم و حمایت از توسعه اقتصادی، فرهنگی و پایدار نسل آینده را فراهم نمایند.

یادداشت

Notes

در تکاپوی ایجاد مراکز نوآوری

پیدا می‌کند که قوی شود و در کنار سایر برنده‌ها قد علم کند. انجام فرآیندهای متنوع ارائه خدمات، حمایت‌ها و سرعت بخشیدن به تولید و توسعه محصول به شکل گسترده آن در مراکز نوآوری متصور است. اینکه موثرترین روش‌ها برای مراکز نوآوری چه هستند؟ سازماندهی کار نهادهای مدیریتی مرکز نوآوری چگونه است؟ چرا یک مرکز نوآوری به مدل تجاری نیاز دارد؟ شخصیت و هویت مراکز نوآوری صرفنظر از ساختار سازمانی چگونه باید باشد؟ مدیران مراکز نوآوری چه ویژگی‌هایی را باید داشته باشند و با چه شاخص‌هایی باید انتخاب شوند؟ ارزیابی مراکز با چه شاخص‌هایی قابل اندازه‌گیری است؟ استانداردهای آن کدامند؟ کدامین ارزش‌آفرینی‌های حرفه‌ای را باید باز تولید نماید و در دستور کارش داشته باشد؟ در حوزه اقتصاد و اشتغال چگونه سنجش شود؟ شکل و شمایل معماری آن چگونه است؟ و بسیاری از پرسش‌های اساسی از این دست، که پاسخ‌های در خور خود را می‌خواهد ولی در این مجال و مقال نمی‌گنجد و فرصت مغتنم خود را می‌طلبد. سخن پایانی اینکه کلیشه‌ها در هر موقعیتی ناکارآمد و مشابه‌اند بنابراین هیچ راهی جز نوآوری و ایجاد زیرساخت‌های آن نداریم.

نوآوری و مرکز نوآوری خالی از لطف نیست. از منظر فرید ریش نیچه نوآوری یعنی مشاهده چیزی که گرچه در برابر چشم همگان است، اما هنوز نامی ندارد و نمی‌تواند نامیده شود. در یک تعریف ساده از مرکز نوآوری می‌توان گفت مکانی است که در آن پرورش و تجارت نوآوری انجام می‌شود. با این وصف مراکز نوآوری مأموریتشان فروش نوآوری‌های تحولی است. اعم از اینکه این نوآوری‌ها فناورانه و غیرفناورانه باشند.

با این تعریف کوتاه می‌توان اذعان داشت همه این نوع مراکز با عناوین متفاوت و در اندازه‌های مختلف از جمله سیلیکون ولی، فود ولی، تکنو پارک‌ها در خارج و پارک‌های علم و فناوری، برج‌های فناوری، مجتمع‌های خدمات فناوری و نوآوری، سرراه‌های نوآوری، خانه‌های خلاق، مراکز شتابدهی و ... در داخل کشور همه و همه در ذیل مفهوم مراکز نوآوری قابل تعریف هستند. چه آنکه شاه‌بیت غزل بلند همه این انواع یاد شده چیزی به غیر از نوآوری تجاری سازی شده نیست. مراکز نوآوری نیاز جدی و مبرم به سند چشم‌انداز، مدل درآمدی و مدل تجاری دارند. مراکز نوآوری به برندسازی شرکت‌های مستقر خود کمک می‌کند. همچنین یک نام تجاری در مرکز نوآوری این فرصت را

دکتر فریدون صادقی
feridon_sadeghi@yahoo.com

گاهی محققان و ادار می‌شوند فکر کنند که ایجاد یک فضای نوآورانه به خودی خود نوعی هنر است. اولین و مهمترین، همه پروژه‌های مرکز نوآوری در نتیجه بحران‌های شدید و درک این واقعیت که نوآوری‌ها می‌توانند در غلبه بر مشکلات کمک کنند، شکل گرفته‌اند. در نتیجه برای ساختن مراکز نوآوری وقت و تلاش زیادی را باید صرف کرد. تعداد مراکز نوآوری تکنوپارک‌های جهان، که در آن تجارت نوآوری به وقوع می‌پیوندد به مرز هزاران رسیده است. این تعداد همچنان رشد خواهد کرد، زیرا به نظر می‌رسد که مسیر خروج از بحران اقتصادی امروز جهان با یک موج جدید مرتبط است و حداقل باید زیرساخت‌های لازم برای مواجهه با امواج را داشته باشیم. بنابراین ظهور، شکل‌گیری و تولیدمثل گسترده شرکت‌های نوآوری یک ضرورت تاریخی است. شایان ذکر است بدون هرگونه داوری ارزشی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در این زمینه در دوران تحریم و کرونا در این مهم به ویژه در حوزه زیرساخت‌های شایسته و درخوری را برداشته است و تاریخ‌ساز گردید. در این مطلع، یک تعریف از

مقاله

Article

الهام محسنی

مدیرعامل و عضو هیئت مدیره موسسه ذهن فناوری دانش پژوهان
Techmind.ir@gmail.com

نقش مالکیت فکری در توسعه و حمایت از نوآوری

امروزه حقوق مالکیت فکری به عنوان یک مکانیزم مهم اقتصادی و زیرساختی اساسی برای نظام ملی نوآوری محسوب شده که حمایت از آن موجب افزایش نوآوری و رشد اقتصادی می‌گردد؛ زیرا علاوه بر فرآیندهای تحقیق و توسعه، خلاقیت و نوآوری را نیز به شیوه‌های مختلفی ترغیب، تقویت و حمایت می‌کند. این حمایت عامل بسیار مهم و تعیین کننده در تسهیل موجبات انتقال تکنولوژی و نیز در جلب سرمایه‌گذاری خارجی در بخش‌های معین اقتصادی نیز تلقی می‌شود. از طرفی تقویت حقوق مالکیت فکری به عنوان حلقه کامل کننده‌ی چرخه نوآوری باعث ایجاد انگیزه برای نوآوران و مخترعین شده و زمانی که از انگیزه‌های نوآوری حمایت شود، منجر به پیشرفت تکنولوژی و افزایش تولید و بهره‌وری می‌گردد زیرا حقوق مالکیت فکری، بر انتشار نوآوری نیز تأثیر گذاشته و اشاعه آن در جوامع، از طریق اعطای انواع مجوزهای بهره‌برداری از فناوری، تسریع می‌گردد. به طور کلی حقوق مالکیت فکری مجموعه‌ای از قوانین و مقرراتی است که از اثرات ناشی از فکر، خلاقیت و ابتکار بشر حمایت کرده و در این راستا یک سری حقوق مادی محدود به زمان و حقوق معنوی دائمی به پدید آورنده آن اعطاء می‌نماید تا از اثر خویش بهره برده یا در آن زمینه سرمایه‌گذاری کند. بدین منظور سازمان‌ها و شرکت‌های دارای مزیت رقابتی به ساماندهی نظام‌های دارای فکری، برای حفظ و صیانت از دستاوردهای نوآورانه خود نیاز داشته و این امر بر میزان سرمایه‌گذاری‌های مخاطره‌پذیر برای تحقیق و توسعه و تجاری‌سازی محصولات و خدمات نوآورانه این سازمان‌ها نیز اثرگذار می‌باشد. بدین لحاظ دستیابی به حقوق انحصاری، فرصت لیسانس‌دهی یا فروش اختراع و تحکیم جایگاه شرکت در بازار، نشان دهنده ضرورت توجه به حقوق مالکیت فکری و منافع حاصل از آن می‌باشد.

نوآوری؛ از خلاقیت تا استاندارد

نقدی بر دیدگاه نوآوری به مثابه امر خلق

می‌آید، به فکر استانداردسازی فرایندها و تدوین پروتکل نمی‌افتند و معمولاً این پروژه‌ها را شهودی و با تکیه بر تجارب شخصی مدیران مدیریت می‌کنند. بازخوردهای جایزه مدیریت فناوری و نوآوری ایران که هر ساله فرایند مدیریت نوآوری در ده‌ها شرکت کوچک و بزرگ ایرانی را ارزیابی می‌کند، گواهی بر این مدعا است. اینک چرا شرکت‌های ایرانی فرایند نوآوری را در درون خودشان استاندارد نمی‌کنند و یا از فرایندهای استاندارد نوآوری استفاده نمی‌کنند، حتماً دلایل متعددی دارد. اما نگارنده معتقد است یکی از دلایل آن این است که در ذهن اغلب مدیران ایرانی، مفهوم «نوآوری» به طور افراط‌گونه‌ای با مفهوم «خلاقیت» گره خورده است. و به همین خاطر، آن‌ها استانداردسازی فرایندهای نوآوری را با روح نوآوری در تضاد می‌بینند. اختلاط مفهوم «نوآوری» با «خلاقیت» در ناخودآگاه ما، سبب می‌شود که ما تصور کنیم نباید به فرایندهای نوآوری قید و بندی زد. بلکه باید اجازه داد آزاد، رها و بسیار منعطف باشند و سرنوشت پروژه‌های نوآوری را هم باید به خلاقیت فردی یا گروهی سپرد. نکته مهم این است که همه این اتفاقات و استدلال‌ها در ناخودآگاه ما می‌افتد و ما چندان به آن آگاه نیستیم.

در صورتی که نباید فراموش کرد، فرایندهای توسعه محصول و نوآوری در شرکت‌های بزرگ و نوآور دنیا، به غایت بروکراتیک و استاندارد است و تخطی از آن‌ها ممکن نیست. به خاطر بیاورید که به طور منظم اپلیکیشن‌های نصب شده روی گوشی تلفن همراه خود را آپدیت می‌کنید. هر آپدیت، یک پروژه نوآوری و بهبود محصول است. سعی کنید آخرین باری را به خاطر بیاورید که آپدیت اپلیکیشن‌های معروف، ایراد یا اصطلاحاً باگ داشته است. بله چنین چیزی تقریباً اتفاق نمی‌افتد. چون فرایندهای عرضه یک نسخه جدید در این شرکت‌ها آنقدر سخت‌گیرانه و استاندارد است که احتمال اشتباه در آن‌ها به صفر میل می‌کند.

این درست است که «خلاقیت» در همه جای فرایند نوآوری و به ویژه در مراحل ابتدایی آن، جایی که یک ایده یا طراحی ظاهری محصول شکل می‌گیرد، نقش بسزایی دارد، اما نوآوری چیزی به مراتب بیش از خلاقیت است. خلاقیت تنها گوشه‌ای از فرایند نوآوری را به خود اختصاص می‌دهد. نوآوری و خلاقیت را یکی دانستن، پیامدی جز بالا بودن نرخ شکست نوآوری در شرکت‌ها ندارد.

باز یگران زیست‌بوم نوآوری می‌دانند که شکست هر ایده نوآورانه در هر یک از مراحل رشد خود یک خسران است، اما انگار با آن کنار آمده و نرخ بالای مرگ‌ومیر ایده‌های نوآورانه را پذیرفته‌اند. نه تنها هیچ کس تعجب نمی‌کند که از ۱۰۰ هسته فناوری یا استارت‌آپی که وارد مرکز رشد یا شتاب‌دهنده می‌شوند، تنها ۳ تا ۴ آن‌ها موفق خارج شوند، بلکه برعکس. اگر یک مرکز رشد یا شتاب‌دهنده نرخ موفقیت بالایی داشته باشد، همه به آن مشکوک می‌شوند.

این دو پژوهشگر ما را با این پرسش ساده روبرو می‌کنند که چرا ما این نرخ شکست بالا را برای ایده‌ها و پروژه‌های نوآورانه پذیرفته‌ایم و با آن کنار آمده‌ایم؟ ما که توانسته‌ایم نرخ مرگ‌ومیر نوزادان را کاهش دهیم، چرا نباید به طور جدی به فکر کاهش نرخ شکست پروژه‌های نوآوری باشیم؟ چه هنگامی که منابع انسانی و مالی مورد نیاز این پروژه‌ها توسط دولت تامین می‌شود و چه وقتی که بخش خصوصی این پروژه‌ها را پیش می‌راند، هر پروژه شکست خورده به معنای هدر رفت منابع، افت بهره‌وری و سرخوردگی است.

آن‌ها معتقدند ما باید زبان بزرگی که زیست‌بوم نوآوری از شکست پروژه‌های نوآورانه متحمل می‌شود را جدی‌تر بگیریم. به باور آن‌ها، ما باید بتوانیم فرایند نوآوری را بهتر مدیریت کنیم. باید موفق شویم با شناخت بهتر نوآوری، آن را «روتین»، «آنبوسازی» و «صنعتی» کنیم و اجازه ندهیم پروژه‌های نوآورانه به این راحتی بمیرند. و البته برای تحقق این هدف راهکارهایی آرایه می‌دهند که ان‌شاءالله موضوع یادداشت دیگری خواهد بود.

ما در سازمان‌ها برای بالا بردن نرخ بهره‌وری فرایندها اقدامات متعددی انجام می‌دهیم که یکی از مهمترین آن‌ها، استانداردسازی فرایندها است. برای مثال، وقتی در یک کارخانه می‌خواهیم مطمئن شویم فرایند تولید دقیق، سریع، بدون اشتباه و با کمترین هدررفت منابع صورت می‌گیرد، صدها صفحه پروتکل برای آن می‌نویسیم و به کسی اجازه نمی‌دهیم خارج از این پروتکل‌ها عمل کند. یکایک مراحل تولید را گام به گام مستند کرده و شرح می‌دهیم و همه دست‌اندرکاران تولید را موظف می‌کنیم آن‌ها را بخوانند و یاد بگیرند. رعایت پروتکل‌ها را رصد می‌کنیم و هرگونه انحراف از پروتکل‌ها را تنبیه می‌کنیم.

اما جالب است که اغلب شرکت‌ها و سازمان‌های ایرانی، وقتی صحبت از پروژه‌های نوآوری به میان

سیاوش ملکی‌فر

معاون توسعه صندوق نوآوری و شکوفایی

اغلب پژوهشگران و صاحب‌نظران حوزه نوآوری، برای نمایش «فرایند نوآوری» از شکل «قیف» استفاده می‌کنند؛ قیفی که با «هزار ایده» آغاز می‌شود و با یک «محصول نوآورانه» پایان می‌یابد. هدف نمایش فرایند نوآوری به شکل «قیف» این است که مخاطب در یاد شانس تبدیل یک ایده به محصول موفق، بسیار ناچیز و در حد یک در هزار است. همه کسانی که سودای نوآوری در سر دارند، باید قبول کنند که شانس موفقیت کمی دارند. سیاستگذاران و سرمایه‌گذاران هم باید بدانند ریسک و شکست، همزاد نوآوری است و نوآوری اگر تا این اندازه ریسک نداشت، ارزشمند نبود.

اما به تازگی دو پژوهشگر به نام‌های شارما و میر در کتاب ارزشمند خود با عنوان «صنعتی‌سازی نوآوری: انقلاب بعدی»، با اشاره به یک مثال، سوال ساده اما مهمی را مطرح کرده‌اند. آن‌ها معتقدند ۲۰ سال قبل، برای همه کاملاً پذیرفته شده بود که از هر ۱۰ نوزادی که متولد می‌شود، ۷ نوزاد جان خود را از دست می‌دهند و تنها ۳ نوزاد موفق می‌شوند زنده بمانند و رشد کنند. نه کسی ماماها را سرزنش می‌کرد، نه کسی والدین را مقصر می‌دانست و نه کسی لب به شکایت از نظام سلامت می‌گشود. این ذات طبیعت بود و همه با این نرخ بالای مرگ‌ومیر کنار آمده بودند. با اینکه مرگ هر نوزاد، برای خانواده و جامعه یک خسران به تمام معنا بود، اما انگار عادی شده بود.

به تدریج اما با بهبود کمی و کیفی خدمات بهداشتی و درمانی در سراسر جهان، نرخ مرگ‌ومیر نوزادان در هنگام تولد و پس از آن کاهش یافت. امروز متوسط این نرخ در سراسر جهان به کمتر از ۵۰ در هزار تولد زنده رسیده و در کشور ما هم چیزی در حدود ۱۵ است. آری، انسان با تلاش و پشتکار فراوان توانسته است نرخ شکست فرایند پیچیده تولد و رشد نوزادان را مدیریت کند.

شارما و میر معتقدند وضعیت امروز نوآوری، شبیه مرگ‌ومیر نوزادان در ۲۰ سال پیش است. به این معنا که نرخ تولد یونیورن‌ها در زیست‌بوم‌های توسعه یافته چیزی نزدیک به ۴ در هزار است و از هر ۱۰۰۰ ایده نوآورانه، تنها ۴ تا ۵ آن‌ها به کسب‌وکارهای غول‌پیکری مانند آمازون و فیس‌بوک تبدیل می‌شود. با اینکه همه

آدرس: مازندران، ساری، کوی طبرستان، میدان شهید شیراز، پارک علم و فناوری مازندران، طبقه سوم، دبیرخانه انجمن علمی پارک های علم و فناوری و مراکز رشد ایران

کد پستی: ۴۸۱۶۸۴۵۱۵۵

تلفن: ۰۱۱۳۳۱۰۹۵۹۹

فکس: ۰۱۱۳۳۲۰۸۲۹۹

سایت: www.stpia.ir

پست الکترونیک: stpia.mails@gmail.com

صاحب امتیاز نشریه نو: فصلنامه انجمن علمی پارک های فناوری و سازمان های نوآوری ایران
مدیر مسئول: دکتر علی معتمدزادگان
سرمدبیر: دکتر مصطفی کریمیان اقبال
اعضای هیات تحریریه: دکتر علی باستی
دکتر بابک مختاری • دکتر علی معتمدزادگان
دکتر مصطفی کریمیان اقبال • دکتر خالد سعیدی
دبیرخانه انجمن: سمیه دهقان زاده
مدیر داخلی: رضا فرج تبار
طراح جلد و صفحه آرایی: فاطمه حبیبی

STPIA.ir

فصلنامه انجمن علمی پارک های فناوری و سازمان های نوآوری ایران
مهر ماه ۱۴۰۰ • سال دوم • شماره ۳
No. 3 • Vol 2 • October 2021

معرفی کتاب

book introduction

رهبری از بالای خط

چرا کتاب دیگری درباره رهبری؟

هنگامی که این راز از خودمان پرسیدیم، پاسخمان این بود، «زیرا بیشتر مدل های فعلی رهبری کارآمد نیستند». اجازه بدهید منظورمان را شفاف توضیح دهیم. مدل های رهبری امروزی در دستیابی به اهداف مطلوبی مانند خلق ارزش برای سهامداران، افزایش سهم بازار، توسعه محصولات جدید، پیروزی در رقابت، ایجاد ثروت و شهرت برای برخی از رهبران خاص و ارائه چارچوب هایی مفید به دانشکده های کسب و کار برای آموزش رهبران آینده به طور نسبی تأثیر گذارند. اما ما دریافته ایم که این نتایج کافی نیستند، چرا که این مدل ها در سه سطح بسیار مهم ناپایدارند.

سطح فردی:

ما با مشتریان متنوعی همکاری کرده ایم، از بانک ها و شرکت های سرمایه گذاری برتر دنیا گرفته تا سازمان های پیشرو در عرضه خدمات سلامتی و شرکت های پرچم دار در حوزه فناوری. ما با کسب و کارهای نوپای کارآفرینانه، کسب و کارهای کوچک و ۵۰۰ سازمان برتر فورچون کار می کنیم. ما به هزاران نفر از رهبران، شامل باهوش ترین های نسل هزاره خدمات مربیگری، تسهیلگری و مشاوره عرضه کرده ایم. ما با بسیاری از رهبران برجسته ای که با ازدواج نافرجام، خانواده از هم گسیخته، دل بی احساس و آینده ای بی رؤیا وارد میان سالی شده اند کار کرده ایم. آن ها می توانند با افتخار درباره دستیابی به تعداد زیادی از اهداف پیش بینی شده فصلی صحبت کنند اما برای پیدا کردن معنا، رضایتمندی، شادکامی و تعادل در تقلا هستند.

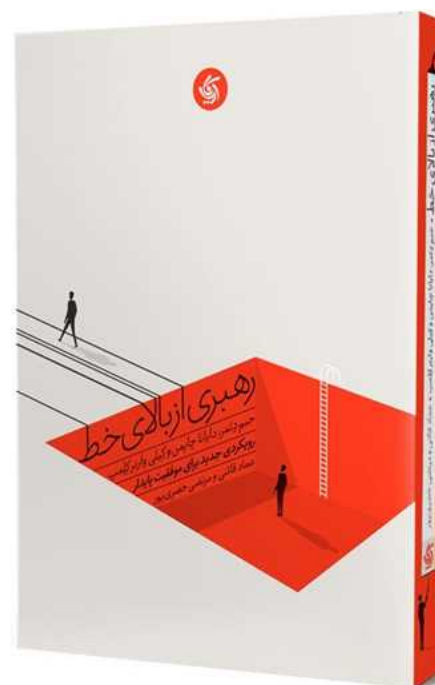
سطح سازمانی:

رهبران فرسوده، پراسترس و خسته، سازمان هایی را می پروراندند که در آن ها میزان خروج کارکنان و هزینه های سلامتی زیاد و دل بستگی کارکنان کم است. همچنین در این سازمان ها تیم های غیر مؤثری پدید می آیند که اغلب ضد یکدیگر عمل می کنند. مدل های فعلی رهبری از سازمان ها می خواهند که افراد را عمدتاً از طریق ترس و پاداش های بیرونی برانگیزانند. با وجود آنکه هیچکس بحثی ندارد که این شیوه های انگیزش می توانند موجب نتایج کوتاه مدت شوند، این شیوه ها معمولاً با بدبینی در محیط کار همراه اند و پیامدهای منفی بلندمدتی دارند. در چنین موقعیت هایی، رهبران برای افزایش بهره وری باید پیوسته ترس و اضطراب را تشدید کنند و سپس از مشوق های مالی بیشتر برای نگه داشتن افراد ترسیده، بدبین و خسته استفاده کنند. اگر هدف ساختن سازمان های پرنرژ، خلاق و سودآور با تیم های مشتاق و بهره ور در بلندمدت است، بدون شک این مدل ها پایدار نیستند.

بابک مختاری

عضو هیات علمی دانشگاه شهید چمران اهواز

نویسندگان:

کلیتون ام کریستنسن، تدی هال، کرن دیلن، دیوید اس دانکن

مترجم: محسن ربیعی

نظریه کارها

کسب و کارها چطور باید مسیر رشدشان را هموار کنند؟ چطور می توانند با اطمینان محصولات و خدماتی ارائه کنند که مشتریان خواهان خریدشان باشند؟ آیا نوآوری بازی بخت و اقبال است؟ استاد فقید مدرسه کسب و کار هاروارد، کلیتون کریستنسن، پاسخ را در آستین دارد. کریستنسن در آستانه قرن بیست و یکم با طرح نظریه پیشگامانه نوآوری برهم زنده دنیای کسب و کار را متحول کرد. حالا او گام دیگری به پیش برداشته است و با انتشار کتاب نظریه کارها، حکمت ها و دانسته هایی جدید برایمان آورده است. نویسندگان این کتاب بر این باورند که وقتی سازمانی بفهمد چه چیزی مشتریان را برمی انگیزد تا محصول یا خدمتی را «به خدمت بگیرند»، خواهد توانست فرایند نوآوری های خودش را بهبود دهد و محصولاتی تولید کند که مشتریان نه تنها خواهان به خدمت گرفتن آن ها هستند، بلکه حاضرند قیمت بیشتری بپردازند تا آن ها را وارد زندگی خودشان کنند. نظریه کارها مسیری جدید پیش پای شرکت هایی می گذارد که از تلاش های کور کورانه و تصادفی برای نوآوری سرخورده شده اند.

